

İlham Əliyev: «Azərbaycan vətəndaşları ən müasir tibbi xidmətə layiqdirlər və bunu görürlər»

2

Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Göyçayda vətəndaşları qəbul edib

2

Ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsi ehtiramla yad edilib

5

TİBB

qəzeti

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

№ 23-24 (615) 30 dekabr 2016-cı il

Qəzet 1991-ci ildən nəşr olunur

www.tibbqazeti.az

«Yenidoğulanlarda genetik xəstəliklərin erkən diaqnostikasının əhəmiyyəti»

Bakıda bu mövzuda konfrans keçirilib

7

Səhiyyə Nazirliyində 2016-cı ilin hesabatı verildi

3

«Elektron Səhiyyə» portalında onlayn konsultasiya xidməti göstərilir

6

Afaq Bəşirqızı: «Həkimlərimizin xalatlari kimi, bəxtləri də ağ olsun»

8

Tel: (994 12) 530 15 15
530 41 67
530 41 68
Faks: (994 12) 530 44 44

www.arash.az

Афоризм

«Мыслить так трудно, поэтому большинство людей судит».

Михаил Жванецкий

Prezident İlham Əliyev: «Azərbaycan vətəndaşları ən müasir tibbi xidmətə layiqdirlər və bunu görürlər»

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Zərdab Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının (MRX) əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verilən yeni binasında yaradılmış şəraitlə tanış olublar.

Zərdab MRX-nın 1988-ci ildə inşa edilmiş, uzun müddət baxımsız vəziyyətdə qalan binasında 2013-cü ildə əsaslı təmir işlərinə başlanıb. Görülən işlər nəticəsində xəstəxananın binası müasir görkəm alıb, zəruri avadanlıqla təchiz olunub.

Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Prezident İlham Əliyevə və xanımına məlumat verib ki, xəstəxana əsaslı təmir və yenidənqurmada sonra 125 çarpayılıq tibb müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərəcək. Hazırda burada 57-si həkim olmaqla 530 işçi çalışır.

İki korpusdan və 9 yardımçı binadan ibarət olan xəstəxananın əsas korpusunda cərrahiyyə, ginekologiya, doğum, terapiya, dializ, şüa-diaqnostika, intensiv terapiya, poliklinika və digər şöbələr, ikinci korpusda isə yoluxucu xəstəliklər bölməsi fəaliyyət göstərəcək.

Müasir tibbi avadanlıq və ləvazimatlarla təmin olunan Zərdab Mərkəzi Rayon Xəstəxanasında ətraf rayonlardan gələnlərə də tibbi yardım edilə bilər. MRX-nın laboratoriyası analizlərin dəqiq aparılması üçün zəruri avadanlıqla təchiz olunub.

Xəstəxananın müasir kardioloji və reanimasiya avadanlığı, həmçinin əməliyyatxana üçün səyyar rentgen aparatı vətəndaşlara yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərməyə imkan verir.

Zərdab Mərkəzi Rayon Xəstəxanasında yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra dövlət başçısı və xanımı tibb ocağının kollektivi və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüblər.

Görüşdə çıxış edən **Prezident İlham Əliyev** iştirakçıları salamlayıb, Zərdab rayonunda yenidən olmağından məmnunluğunu ifadə edib: «Bu gün Zərdab rayonunun həyatında çox əlamətdar bir gün-

dür. Uzun fasilədən sonra Mərkəzi Rayon Xəstəxanası artıq vətəndaşların sərəncamına verilir. Çox gözəl işlər görüldü, əsaslı təmir aparılıb. İndi bu xəstəxana ən yüksək standartlara cavab verir. Həm artıq burada bütün abadlıq işləri görüldü və həm də xəstəxanaya gözəl, müasir avadanlıqla təmin edilib. Əminəm ki, burada göstəriləcək tibbi xidmət də yüksək səviyyədə olacaq.

Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının istifadəyə verilməsi onu göstərir ki, biz sosial siyasətimizi bu gün də uğurla həyata keçiririk. Sosial siyasət bizim əsas istiqamətimizdir. İnsanların sağlamlığı, onların ömrünün uzunluğu, sağlam həyat tərzini – bütün bunlar bizim üçün prioritetdir. Azərbaycan vətəndaşları bu gün ən müasir tibbi xidmətə layiqdirlər və bunu görürlər. Son illərdə Azərbaycanda 600-dən çox müasir tibb ocağı tikilib və ya əsaslı təmir edilib. Ölkəmizdə pulsuz müayinədən keçmə siyasəti aparılır. Hər il milyonlarla insan yeni yaradılmış tibb ocaqlarında diaqnostikadan keçir, onlara lazımi xidmət göstərilir və beləliklə, insanlarımız dövlət hesabına öz sağlamlığını qoruyurlar.

Mən əvvəlki illərdə xəstəxanaların açılışlarında dəfələrlə bildirmişdim ki, hər bir insan hər il müayinədən keçməlidir. Artıq biz buna nail olmuşuq. Bu il ölkə üzrə dörd milyondan çox insan müasir xəstəxanalarda müayinədən keçib».

Dövlət başçısı Zərdab rayonunda insanların sağlamlığı üçün görülən digər tədbirlər haqqında, o cümlədən 4 il əvvəl içməli suyun verilməsi ilə bağlı həyata keçirilmiş çox böyük infrastruktur və sosial layihə barədə danışdı: «Artıq dörd ildir ki, fasiləsiz, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğun içməli su verilir. Bu layihənin məqsədi insanlara xidmət etmək, insanların sağlamlığını qorumaqdır. Burada iştirak edən həkimlər yaxşı bilirlər ki, su insan orqanizmi üçün çox əhəmiyyətli məsələdir və təmiz içməli su insanların sağlamlığına bilavasitə

müsbət təsir göstərir».

Ölkə rəhbəri Zərdab rayonunun inkişafı üzrə nəzərdə tutulan proqramlardan da söz açıb. O qeyd edib ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycanda əhali artır. İqtisadi inkişafın təzahürü olan bu proses yeni iş yerlərinin açılmasını tələb edir. O cümlədən bu xəstəxanada yaradılan iş yerləri də işsizliyi aşağı səviyyədə saxlamaq üçün görülən işlərdəndir.

Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb ki, sosial məsələlərin həlli bundan sonra da dövlət siyasətində prioritet olacaq: «Neftin qiymətinin 3-4 dəfə düşməsinə baxmayaraq, Azərbaycanda belə gözəl tibb ocaqları yaradılır. Ehtiyac meyarı artırılacaq, digər sosial proqramlar gələcək il də artırılacaq».

Prezident İlham Əliyev çıxışının sonunda bu gözəl hadisə - yeni xəstəxananın açılışı münasibətilə hər kəsi bir daha təbrik edib.

Görüşdə xəstəxananın kollektivi adından çıxış edən **həkim Esmira Tağıyeva** dövlət başçısını Zərdab rayonunun tibb işçiləri adından salamlayıb, onun bu tibb müəssisəsinin açılışında iştirakına görə məmnunluğunu və minnətdarlığını bildirib. Qeyd edib ki, ötən əsrin 80-ci illərində inşa olunan, öz dövrünə görə ən gözəl binalardan biri hesab edilən xəstəxana binası illər ötdükcə fiziki aşınmaya məruz qalıb və ciddi təmirə ehtiyac yaranıb: «Cənab Prezident, Sizin sayınızda xəstəxanamız yüksək səviyyədə təmir edildi və ən müasir tibbi avadanlıqla təchiz olundu. Belə gözəl bir xəstəxanayı bizə bəxş etdiyiniz üçün Sizə və bu işlərdə Sizin ən yaxın köməkçiniz olan Mehriban xanıma rayon ictimaiyyəti adından dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Sizi əmin edirik ki, bundan sonra bu gözəl şəraitdə daha yaxşı işləyəcək, etimadınızı doğrultmağa çalışacağıq».

Sonra **rayon sakini Fiqurə Abbasova** çıxış edərək, Zərdabın inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Prezidentinə minnətdarlığını bildirib.

Səhiyyə naziri Göyçayda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və tövsi-

dinləyib.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilir.

yələrinə əsasən, dövlət orqanlarının rəhbərləri tərəfindən bölgələrdə vətəndaşların qəbulu davam etdirilir.

Tərtib olunmuş qəbul cədvəlinə uyğun surətdə, səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında vətəndaşlarla görüşüb. Nazir Göyçay, Şamaxı və Qobustan sakinlərinin sağlamlıq problemləri, işlə təminat və s. məsələlərlə bağlı müraciətlərini

lən məlumatla görə, vətəndaşların müraciətlərində qaldırılan məsələlər nazirliyin müvafiq qurumlarının səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirakı ilə araşdırılıb. Müraciətlərin bəziləri yerində həllini tapıb, digərlərinin müsbət həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

Nazirliyin səlahiyyətlərinə aid olmayan məsələlər aidiyyəti üzrə çatdırılması üçün qeydiyyatla alınaraq nəzarətə götürülüb.

Dərman qiymətlərinin tənzimlənməsində dəyişiklik edilib

Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 3 iyun tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Dövlət qeydiyyatına alınmış dərman

vasitələrinin qiymətlərinin tənzimlənməsi və həmin qiymətlərə nəzarətin həyata keçirilməsi Qaydası»nın 3.1 bəndinin ikinci cümləsində «qiymət bəyannaməsi verilən tarixə ABŞ dollarının Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının rəsmi internet saytındakı məzənnəsi» sözləri «Şura tərəfindən istinad üçün müəyyən edilən tarixə milli valyutanın ABŞ dollarına olan rəsmi məzənnəsi, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən təsbit edilən satış məzənnəsi üçün yuxarı hədd» sözləri ilə əvəz edilib.

AZƏRTAC-ın verdiyi xəbərə görə, bu, həmin Qaydalarda dəyişiklik edilməsi haqqında Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 20 dekabr tarixli qərarında əks olunub.

Yeni qərara əsasən, «Dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitələrinin qiymətlərinin tənzimlənməsi və həmin qiymətlərə nəzarətin həyata keçirilməsi Qaydası»nın 3.5-ci bən-

dinə «Vergi ödəyicisinin sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi və ya ƏDV ödəyicisi olmasından asılı olmayaraq, dərman vasitələrinin topdan və pərakəndə satışı həmin qiymətlərlə həyata keçirilir» cümləsi əlavə edilib. Bundan başqa, 5.5-ci bənddən «və bu hal 2 (iki) aydan artıq müddətdə davam etdikdə» sözləri çıxarılıb, eyni zamanda, 5.8-ci bəndə «habelə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilməyən tibb müəssisələri tərəfindən dərman vasitələri satın alınarkən» sözləri əlavə edilib.

Digər bir dəyişiklik isə 7.2-ci bəndə əlavə edilən qeyddir. Qeyddə bildirilir ki, bu Qaydada dəyişikliklər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 24 avqust tarixli 772 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş «İcra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbulu qaydası haqqında Əsasnaməsi»nin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilə bilər.

Səhiyyə Nazirliyində 2016-cı ilin hesabatı verildi

Dekabrın 30-da Səhiyyə Nazirliyində 2016-cı ilin yekunlarına həsr olunmuş kollegiya iclası keçirildi. Tədbirdə il ərzində səhiyyə sahəsində görülmüş işlər və əldə edilən nəticələr barədə məruzələr dinlənildi. İclası açan səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev çıxış üçün ilk sözü Nazirliyin Tibbi yardımın təşkili şöbəsinin müdiri Gülmirzə Poladova verdi.

Prezident İlham Əliyevin möhkəm iradəsi və düşünülmüş siyasəti sayəsində dövlətimizin böhranlı 2016-cı ildə də inkişafdan qalmadığını qeyd edən G.Poladov ölkə başçısının sosialyönlü siyasəti nəticəsində son illər Azərbaycanda çoxsaylı tibb müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və müasir avadanlıqla təchizatının davam etdirildiyini, bu il Ağsu, Zərdab, Biləsuvar rayon mərkəzi xəstəxanalarının, Gəncədəki Abbas Səhhət adına 1 nömrəli Şəhər Xəstəxanasının açılışında Prezident İlham Əliyevin şəxsən iştirak etdiyini vurğuladı. O, Respublika Uşaq Stomatoloji Mərkəzinin əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verildiyini, hazırda Masallı, Neftçala rayon mərkəzi xəstəxanaları kimi böyük, çoxprofilli tibb müəssisələrində, həmçinin Elmi Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunda da təmir-tikinti işlərinin başa çatdığını dedi.

Ötən bir ildə psixiatrik tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıldığını söyləyən şöbə müdiri Maştağa qəsəbəsində yerləşən 1 saylı Respublika Psixiatriya Xəstəxanasında yeni şöbələr istifadəyə verildiyini, Kürdəmir və Lənkəran rayonlararası ruhi-əşəb xəstəxanasının tikintisinin, Quba Rayonlararası Psixonevroloji Reabilitasiya Mərkəzinin təmirinin yekunlaşdığını diqqətə çatdırdı.

G.Poladov Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq 2016-cı ildə də əhalinin profilaktik müayinələrə cəlb edildiyini, müayinədən keçənlərin 3,3 faizində ilkin xəstəliklər aşkarlandığını, 1,47 faizinin dispanser nəzarətə götürüldüyünü, 0,8 faizinin isə hospitalizasiya olunduğunu bildirdi.

Şöbə müdiri əhaliyə göstərilən tibbi xidmətin keyfiyyətinin artırılmasında səhiyyənin ayrı-ayrı sahələri üzrə qəbul olunmuş dövlət proqramlarının xüsusi rolundan danışdı: «2016-cı ildə müvafiq dövlət proqramı çərçivəsində uşaqların 81,5 faizdən çoxu icbari dispanserizasiya müayinələrinə cəlb olub. Onların 5,2 faizi sağlamlıq vəziyyətinə görə dispanser qeydiyyatına götürüldü, 1 faizi isə

hospitalizasiya edilib.

«Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması üzrə Dövlət Proqramı»na uyğun həyata keçirilən tədbirlər sayəsində ana və uşaq sağlamlığını xarakterizə edən göstəricilər müsbət istiqamətdə dəyişib. Belə ki, əgər 2014-cü ildə körpə ölümü göstəricisi 10,2 promille idisə, 2016-cı ildə bu rəqəm beynəlxalq diridoğulma meyarları nəzərə alınmaqla 11,2 promille təşkil edib. Ana ölümü əmsalı isə 2015-ci ildə 24 olduğu halda, bu il 22-yə enib.

2015-ci il yanvarın 1-dən ölkəmizdə diridoğulmanın beynəlxalq meyarlarının tətbiqinə başlanılması ilə əlaqədar 1000 qramdan az çəki ilə doğulmuş 295 yenidoğulmuşdan 135-ni xilas etmək mümkün olub.

Respublika Talassemiya Mərkəzində (RTM) talassemiyalı xəstələrin normal həyat fəaliyyətinin təmin olunması hesabına son 10 ildə bu xəstəlikdən ölüm göstəricisi 5 dəfə azalıb. Hazırda 2800-dən artıq xəstə bu Mərkəzdə daimi müalicə alır. RTM-də irsi qan xəstəliklərinin radikal müalicə üsulu olan sümük iliği transplantasiyası əməliyyatına başlanandan bu günə qədər 42 uşağa, o cümlədən 30 talassemiyalı, 12 onkohematoloji xəstəyə ilik köçürülüb. Bu xəstələrdən ən kiçiyinin 2, ən böyüyünün 19 yaşı olub.

Nikaha daxil olan cütlüklərin tibbi müayinəsi barədə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü də talassemiyanın profilaktikası baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ötən ilin iyun ayından indiyədək 230 minə yaxın insanın qan nümunəsi müayinədən keçirilib. Onlardan 9892 nəfərdə talassemiya daşıyıcılığı, 147-də İİV infeksiyası, 828-də isə sifilis xəstəliyi aşkarlanıb. Onlara lazımı tibbi-genetik məsləhətlər və sonrakı müayinələr haqqında məlumat verilib.

Qeydiyyatda olan 1541 hemofiliyalı xəstəyə Dövlət Proqramı çərçivəsində göstərilən

tibbi xidmətin səviyyəsinin yüksəldilməsi, faktor preparatları ilə davamlı təminat nəticəsində onların həyat keyfiyyətinin yaxşılaşmasına və bu xəstəlikdən ölüm hallarının azalmasına nail olunub.

Son illər strateji əhəmiyyətli məsələ kimi qan xidmətinin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Əhalinin donorluğa cəlb edilməsi nəticəsində tədarük olunan qan və onun komponentlərinin miqdarı ilbəil artır. Əgər 2010-cu ildə 19,5 ton qan tədarük edilmişdisə, 2016-cı il

də bu rəqəm 36 tondan artıqdır. Hazırda tibb müəssisələrinin və xəstələrin təhlükəsiz donor qanına və onun komponentlərinə olan ehtiyacı tam ödənilir. Xroniki böyrək çatışmazlığından əziyyət çəkən insanların problemlərinin həlli üçün şəhər və rayonlarda fəaliyyət göstərən 39 hemodializ mərkəzində (30-u bölgələrdə) 3 mindən artıq xəstə hemodializ seansları, müvafiq dərman vasitələri ilə tam həcmdə pulsuz təmin olunur. 2016-cı ildə Ağsu, Biləsuvar, Qusar, Göygöl rayonlarında yeni hemodializ şöbələri açılıb, bəzi mövcud mərkəzlərdə əlavə aparatlar quraşdırılıb. İndi belə xəstələrə böyrəkköçürmə əməliyyatları da həyata keçirilir. Hazırda ölkəmizdə böyrək transplantasiyası əməliyyatı olunmuş 848 nəfər var və dövlət onların dərman təminatını öz üzərinə götürüb.

Bu gün 218 mindən çox şəxərli diabet xəstəsi bu sahədə qəbul olunmuş proqram çərçivəsində dövlət hesabına dərman və özünəmənzərət vasitələri ilə, diabetli uşaqlar isə insulın şpris-qələmləri ilə, bununla yanaşı, təcridən insulın pompası ilə təmin edirlər. Hazırda 90 uşaq insulın pompası daşıyıcısıdır. Bədxassəli şişlərlə mübarizə sahəsində də irəliləyiş əldə olunub. Onkoloji yardım göstərən tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazası mütəmadi olaraq yaxşılaşdırılır, yeni texnologiyalarla işləmək üçün mütəxəssislər hazırlanır.

Qanın bədxassəli xəstəliklərinin və bu səbəbdən ölüm hallarının yüksək göstəricilərini, bu xəstəliklərə əsasən əmək qabiliyyəti yaşında insanların və uşaqların düçar olmasını, müayinə və müalicə xərclərinin xəstələr üçün ağır maddi yük olduğunu nəzərə alaraq, Nazirlər Kabinetinin 11 noyabr 2016-cı il tarixli qərarı ilə «2017-2021-ci illər üçün qanın bədxassəli xəstəlikləri ilə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı» qəbul edilib. Bu Proqram həmin xəstəliklərin diaqnostika

və müalicəsini müasir səviyyəyə çatdırmağa, 2017-ci ildən etibarən xəstələrin dövlət hesabına innovation preparatlarla təminatına imkan yaradacaq. «Dağınıq skleroz xəstəliyinin müalicəsi, profilaktikası və onunla mübarizə tədbirlərinə dair Dövlət Proqramı» çərçivəsində dövlət tibb müəssisələrində 737 xəstənin müayinə və müalicəsi aparılır. Bütün xəstələr yüksək effektiv dərman preparatları ilə pulsuz təmin olunurlar.

«Narkomanlığa düçar olmuş şəxslərin müalicəsi, reabilitasiyası üzrə Proqram»ın icrasına dair Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən 2014-cü ildə təsdiq edilmiş Tədbirlər planı da uğurla həyata keçirilir.

Bu il, eyni zamanda, «2016-2020-ci illər üçün İİV/QİÇS-lə mübarizə üzrə Tədbirlər Proqramı» Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiqlənib. Bu xəstəliklə mübarizə işi qarşidan gələn illərdə də davam etdiriləcək.

Vərəmli xəstələrin aktiv müalicəyə cəlb edilməsi, geniş miqyaslı profilaktik tədbirlər, bu xəstələrin birinci və ikinci sıra dərman preparatları ilə tam təminatı nəticəsində son üç ildə dinamik azalma tendensiyasına nail olunub. 2016-cı ildə vərəmdən ölüm halları azalıb.

Son 2 ildə Səhiyyə Nazirliyi nəzdində Viruslu hepatitlərin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsinin təşkili üzrə xüsusi Komissiya fəaliyyət göstərir. Komissiyaya müraciət edən bütün xəstələr müayinə olunur, onlara mü-

vafiq təyinat verilir. Hazırda 4122 belə xəstə dövlət hesabına uzunmüddətli müalicə kursu alır».

Gülmirzə Poladov hazırda ölkəmizdə əvvəllər əlacı olmayan bir sıra xəstəliklərin müalicə edildiyini, mürəkkəb əməliyyatların, o cümlədən qaraciyər transplantasiyasının, süni oynaq və açıq ürək əməliyyatlarının uğurla aparıldığını da diqqətə çatdırdı. 2016-cı ildə 18 nəfərə qaraciyər, 63 nəfərə böyrək köçürüldüyünü, 76 xəstəyə endoprotezləşmə əməliyyatı aparıldığını dedi. Dövlət hesabına 956 xəstə üzərində ürək əməliyyatının (865 açıq, 91 qapalı) aparıldığını bildirən natiq onlardan ən kiçik yaşlının 2 aylıq körpə, ümumilikdə isə, 265 nəfərinin uşaq olduğunu diqqətə çatdırdı. İndiyə kimi Səhiyyə Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə 38 uşaqda uğurla koxlear implantasiya əməliyyatının aparıldığını vurğuladı.

Şöbə müdiri vətəndaşların səhiyyə ilə bağlı müraciətlərinin təcili araşdırılması məqsədilə istifadəyə verilən Elektron Səhiyyə Mərkəzinə il ərzində 26 minə yaxın insanın müraciət etdiyini, onların əksər problemlərinin yerində həll olunduğunu dedi. O, Səhiyyə Nazirliyinin «Qaynar xətt» əlaqə mərkəzinə daxil olmuş 1687 məlumatın da araşdırıldığını söylədi. Bildirdi ki, ölkə rəhbərinin tapşırıq və tövsiyələrinə əsasən, bu il səhiyyə nazirinin 12 regionda, 55 rayon və şəhərin sakinləri ilə görüşləri keçirilib, hər bir müraciətlə bağlı müvafiq tədbirlər görülüb.

Son illərdə nazirlik tərəfindən kadr hazırlığı sahəsində əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirildiyini deyən natiq bu il ərzində 5399 həkimin, 7942 orta tibb işçisinin təkmilləşmə kurslarından keçdiyini, 3331 həkimin və 8608 orta tibb işçisinin sertifikat aldığını söylədi. 2016-cı ildə 351 həkimin mərkəzləşdirilmiş qaydada keçirilən imtahanlarla işə qəbul olunduğunu, onlardan 171 nəfərinin müxtəlif regionlarda işlə təmin edildiyini bildirdi. O, 2015/2016-cı tədris ilində 332 həkim-mütəxəssisin rezidentura təhsilini bitirdiyini, onlardan 271-nin təyinatla iş yerlərinə göndərildiyini dedi.

G.Poladov Səhiyyə Nazirliyinin göstərdiyi elektron xidmətlərin sayının 39-a çatdırıldığını, il ərzində elektron xidmətlərə 100 mindən çox müraciətin qeydə alındığını dedi. Eyni zamanda, bu il Respublika Elmi Tibb Kitabxanasında «Vahid elektron tibb kitabxana sistemi»nin tətbiqinin başa çatdırıldığını vurğuladı.

(*Ardı səhifə 4-də*)

(Əvvəli səhifə 3-də)

2016-cı ildə beynəlxalq əlaqələr sahəsində də işlərin davam etdirildiyini deyən şöbə müdiri il ərzində 350 mütəxəssis və müdavinin Almaniya, Türkiyə, Rusiya, Belarus, İspaniya, İsrail, Yaponiya və digər ölkələrdə kurslara göndərildiyini söylədi: «Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının səhiyyənin müxtəlif sahələrinə aid konfranslarına Azərbaycanın 73 nümayəndəsi qatılıb. 2016-cı ildə səhiyyə nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Danimarka, Almaniya, İtaliya, Rusiya, Çexiya və İsveçrədə səfərdə olub.

Azərbaycanda səhiyyənin inkişafında, habelə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına global və regional səviyyədə xidmətlərinə görə professor Oqtay Şirəliyev Təşkilatın mükafatına layiq görülüb».

Çıxışının sonunda Gülmirzə Poladov dövlət başçısının səhiyyə siyasətini daim dəstəkləyən tibb işçilərinin qarşıya qoyulan vəzifələri bundan sonra da əzmlə yerinə yetirəcəklərini vurğuladı.

İclasda çıxış edən Səhiyyə Nazirliyinin Sanitariya-epidemioloji nəzarət sektorunun müdiri Viktor Qasimov bu gün ölkəmizdə yoluxucu xəstəliklərlə mübarizə və profilaktika sahəsində aparılan tədbirlərin epidemioloji sabitliyi qoruyub saxlamağa imkan verdiyini diqqətə çatdırdı. O, ölkə üzrə peyvənd planının 95-97 faiz yerinə yetirildiyini, nəticədə, xüsusi profilaktika vasitələri ilə idarə olunan xəstəliklərin azaldılması üzrə stabil dinamika əldə olunduğunu vurğuladı: «Avropanın inkişaf etmiş dövlətlərində qəbul edilmiş peyvənd təqviminə uyğun olaraq ölkəmizdə də uşaqların 11 xəstəliyə qarşı müdafiəsi təmin edilir. Onlardan ikisinin – B tipli hemofil infeksiyaya və pnevmokok xəstəliklərinə qarşı vaksinin tətbiqinə son illərdə başlanılıb. Bu il poliomielitin dünya miqyasında ləğvinin yekun mərhələsi kimi, peyvənd təqviminə yeni inaktivləşdirilmiş poliomielit peyvəndinin əlavə olunması, 3-valentli vaksinin 2-valentli ilə əvəz edilməsi önəmli hadisələrdən biridir».

V.Qasimov artıq Azərbaycanda poliomielit, difteriya, qızılca, məxmərək, göyöskürək, epidemik parotit xəstəliklərinin müşahidə edilmədiyini, bu sahədə əldə olunan uğurların Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Avropa Regional Bürosu tərəfindən təsdiqləndiyini, xüsusi sertifikatlar təqdim olunduğunu və Səhiyyə Nazirliyinə rəsmi təbrik məktubları göndərildiyini diqqətə çatdırdı.

Sektor müdiri 2000-ci illərin əvvəllərində uşaqların B hepatiti xəstəliyinə qarşı peyvənd olunmasına başlanıldığını, ke-

çən müddət ərzində ilkin xəstələnmənin 2,2 dəfə azaldığını qeyd etdi. Onun sözlərinə görə, peyvənd tətbiq olunanadək bu xəstəlik qeydə alınanların 38 faizi 14 yaşa qədər uşaqlar idisə, hazırda həmin göstərici cəmi 1 faizdir.

Səhiyyənin daha bir böyük uğurunun malyariya xəstəliyinin ləğvi ilə bağlı olduğunu söyləyən nətiq aparılmış genişmiqyaslı tədbirlər nəticəsində artıq 4 ildir ki, bu xəstəliyin yerli yoluxmasının baş vermədiyini, bu nailiyyətin də ÜST-nin Avropa Regional Bürosu tərəfindən qeyd edildiyini dedi.

O, 2016-cı ildə Avropa regionunun əksər ölkələrində,

xüsusən həmsərhəd ərazilərdə ağır gedişli, yüksək ölüm faizi ilə nəticələnən A(H1N1) virusu epidemiyasının ölkəmizə keçməsinin kompleks qabaqlayıcı tədbirlər hesabına qarşısının alındığını vurğuladı.

V.Qasimov yoluxucu xəstəliklərin diaqnostikasının vaxtında və keyfiyyətlə həyata keçirilməsi məqsədilə son illər sanitariya-epidemioloji xidmətin laborator bazasının möhkəmləndirildiyini dedi: «Müasir tələblərə cavab verən avadanlıq və cihazlarla təmin olunmuş yeni laboratoriyaların sırasına Bakı şəhərində tikilmiş və yaxın zamanda istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulan Respublika Taun Əleyhinə Stansiyasının Mərkəzi Referens Laboratoriyası da daxil ediləcək. Regionun ən möhtəşəm laboratoriyasında yüksək biotəhlükəsizlik şəraitində virusoloji, bakterioloji, seroloji müayinələr, gen səviyyəsində diaqnostika üsulları tətbiq olunacaq».

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat katibi Liya Bayramova 2016-cı ildə səhiyyə sistemində gedən islahatlar haqqında cəmiyyətin məlumatlandırılması məqsədilə kütləvi informasiya vasitələri, ayrı-ayrı dövlət qurumları ilə əməkdaşlığın genişləndirildiyini dedi. O, il ərzində Səhiyyə Nazirliyinin Mətbuat Xidməti tərəfindən 68 tədbir, o cümlədən 25 dəyirmi masa, 14 maarifləndirici seminar, 7 regional media tur, 16 mətbuat konfransı keçirildiyini diqqətə çatdırdı. Bildirdi ki, 25-ə yaxın aparıcı televiziya və xəbər saytlarının nümayəndələri bu tədbirlər vasitəsilə səhiyyədə olan mövcud inkişafı, maddi-texniki bazanın yenilənməsini, ixtisaslı kadrların əhaliyə xidmətini əyani olaraq müşahidə edib.

L.Bayramova Nazirliyin fəaliyyətinin işıqlandırılması və əhəlinin maarifləndirilməsi baxımından www.health.gov.az saytının, sosial şəbəkələrdə Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi səhifələrinin də önəmini vurğuladı.

İclasda qonaq qismində iştirak edən **Nazirlər Kabineti yanında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Zaur Əliyev** bu qurumun fəaliyyəti barədə məlumat verdi, icbari tibbi sığortanın son illər səhiyyə sahəsində aparılan islahatların tərkib hissəsi olduğunu diqqətə çatdırdı: «İcbari tibbi sığortanın məqsədi səhiyyənin maliyyə potensialını gücləndirməkdir. Bu sistem tətbiq

damental elmi tədqiqatların aparıldığını deyən rektor N.Qasimov Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən qarşıya qoyulan tapşırıq və layihələrin yüksək səviyyədə yerinə yetirdiyini diqqətə çatdırdı.

Sonda çıxış edən **səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev** səhiyyə sahəsində görülmə işlərin bu il də müsbət nəticə verdiyini söylədi. Dünyanın əksər ölkələrində iqtisadi böhranın hökm sürdüyü dövrdə Prezident İlham Əliyevin qayğısı sayəsində ölkəmizdə bütün sahələrin, o cümlədən səhiyyənin inkişaf etdiyini bildirdi. İqtisadi problemlərin aradan qaldırılması üçün bir çox dövlətlərdə sosial sahələr üzrə büdcə vəsaitinin

Nazir Oqtay Şirəliyev səhiyyənin ən prioritet sahələri üzrə qəbul olunmuş dövlət proqramlarının tətbiqi üçün hər il çox böyük maliyyə vəsaitinin ayrıldığını, onların hər birinin yüzlərlə insanın həyatını xilas etməyə imkan verdiyini diqqətə çatdırdı.

Azərbaycanda epidemioloji sabitliyin qorunmasından danışan O.Şirəliyev bu sahədə gömrük, dövlət sərhəd xidməti və Səhiyyə Nazirliyinin birgə səmərəli fəaliyyəti nəticəsində uğur qazana bildiklərini dedi: «Bir çox ölkələrdə, hətta həmsərhəd dövlətlərdə dəfələrlə epidemioloji alovlanmalar olmasına, Azərbaycana çoxsaylı turistlərin gəlməsinə baxmayaraq, yoluxucu xəstəliklərin qarşısı alınıb».

Bu gün ən vacib məsələlərdən birinin icbari tibbi sığorta olduğunu vurğulayan səhiyyə naziri qeyd etdi ki, neçə illərdir mətbuatda və cəmiyyətdə onun tez bir zamanda tətbiqi ilə bağlı çağırışlar səslənir: «Ancaq dövlət başçısı uzaqgörənliklə bu işin doğru zamanını gözlədi. Çünki icbari tibbi sığortanın tətbiqi üçün güclü maddi-texniki baza lazım idi. Şərait, lazımı avadanlıqlar və s. olmadığı dövrdə tibbi sığorta tətbiq olunsaydı, uğursuzluqla nəticələnərdi. Ancaq bu gün belə problemlər yoxdur. Və nəhayət, 2017-ci ilin yanvarında Yevlaxda və Mingəçevirdə icbari tibbi sığorta sınaq layihə kimi fəaliyyətə başlayır. Pilot layihənin uğurlu olması çox vacibdir, çünki onun nəticələrindən asılı olaraq bu sistem bütün ölkəyə tətbiq edilə bilər. İcbari tibbi sığorta tibbi xidmətin inkişaf etdirilməsi, keyfiyyətinin artırılması baxımından bizə hava-su kimi vacibdir».

Oqtay Şirəliyev Azərbaycanda dərman istehsalı ilə bağlı görülmə işlərdən də danışdı: «Həç kimə sirr deyil ki, ölkəmizdə satılan dərmanların 99 faizi xaricdən idxal olunur. Ancaq bir müddət öncə ölkə rəhbərinin təşəbbüsü ilə farmakoloji zavodun təmələqoyma mərasimi oldu. Təxminən iki həftə sonra daha bir zavodun təməli qoyulacaq. Ən müasir və yüksək keyfiyyətli dərman preparatları istehsal edən zavodların Azərbaycanda fəaliyyət göstərməsi üçün başqa ölkələrlə də danışıqlar aparılır. Dərman preparatlarının ölkəmizdə istehsal edilməsi bizim üçün çox vacibdir».

Səhiyyə naziri qeyd etdi ki, xeyirxah peşə sahibləri olan həkimlərin sözü, xəstəyə münasibəti dərmandan, əməliyyatlardan daha vacibdir: «Son vaxtlar bu sahədə də müsbət tendensiya hiss olunur. Təəssüf ki, biz 120 minə qədər tibb işçisinin hamısının vicdanla xalqa xidmət etdiyini deyə bilmərik. Əlbəttə, tək-tək problemlər var.

(*Ardı səhifə 5-də*)

Səhiyyə Nazirliyində 2016-cı ilin hesabatı verildi

edildikdən sonra tibb müəssisələrinə göstərdikləri xidmətlərə uyğun vəsait ayrılacaq ki, bu da öz növbəsində onların daha da inkişafına təkan verəcək. Ölkəmizdə 2017-ci ilin əvvəlindən Mingəçevir və Yevlaxda icbari tibbi sığortanın pilot layihəsinin icrasına başlanılacaq, bu layihəni Səhiyyə Nazirliyi ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində uğurla həyata keçirməyi düşünürük. Pilot layihə bitdikdən sonra onun nəticələrinə əsasən, ölkə rəhbərliyinin qərarına uyğun olaraq, tibbi sığortanın mərhələli və ya tam şəkildə ölkə üzrə tətbiqinə başlanılacaq. Biz sınaq layihənin uğurlu olacağına, tezliklə icbari tibbi sığortanın Azərbaycan üzrə tətbiq ediləcəyinə inanırıq».

Kollegiya iclasında çıxış edən **Əziz Əliyev adına Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun rektoru Nazim Qasimov** Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş təqvim planına müvafiq surətdə, 2016-cı ildə həkimlərin və əczaçıların təkmilləşdirilməsinin təşkili barədə məlumat verdi. İnstitutun bütün ixtisaslar üzrə həkim və əczaçıların ixtisasartırmasını və peşə hazırlığını həyata keçirdiyini, 31 ixtisas üzrə 183 rezidentin hazırlandığını dedi: «Tədris təqvim planına müvafiq olaraq, bu il də bütün regionları əhatə etməklə səyyar və distant kurslar aparılıb, 225 müdavin iş yerindən ayrılmaq şərtlə təhsil alıb. Müxtəlif ixtisaslar üzrə 7208 nəfər müdavin ixtisasartırmalara cəlb olunub. Səhiyyə Nazirliyinin dəstəyi ilə il ərzində institutun kafedralarında əcnəbi mütəxəssislər ümumilikdə 60 mühazirə oxuyub, onları 351 həkim-müdavin dinləyib».

İnstitutda 25 mövzu üzrə fun-

azaldıldığını xatırladan O.Şirəliyev vurğuladı ki, bundan fərqli olaraq, Azərbaycanda tibb müəssisələrinin tikintisi, təchizatı davam etdirilib, onların bəziləri ölkə rəhbərinin iştirakı ilə açılaraq, əhəlinin istifadəsinə verilib.

Nazir ölkəmizdə əvvəllər ələci olmayan bir sıra xəstəliklərin bu gün müalicə edildiyini, qaraciyər transplantasiyası, süni oynaq və açıq ürək əməliyyatlarının aparıldığını söylədi. İlik transplantasiyası üzrə 42 əməliyyat həyata keçirilməsinin Azərbaycan üçün böyük göstərici olduğunu, bu əməliyyatın çox az ölkədə icra edildiyini diqqətə çatdırdı.

Oqtay Şirəliyev qeyd etdi ki, insanların səhiyyə xidmətlərindən razılığı ildən-ilə artır: «Artıq bir neçə ildir ki, ölkə başçısının tövsiyəsinə uyğun olaraq, dövlət qurumlarının rəhbərləri regionlara gedir, əhali ilə görüşürük. Əgər əvvəllər bölgələrdə qəbula gələnlərin sayı 80-ə çatırdısa, artıq bu rəqəm dəfələrlə aşağı düşüb».

Əhəlinin dispanserizasiyası məsələsinə toxunan səhiyyə naziri bu sahədə də yüksək nəticələrin əldə olunduğunu bildirdi. O, ölkə rəhbərinin əhali ilə görüşlərində hər zaman insanlara tibbi müayinədən keçməklə bağlı çağırış etdiyini xatırlatdı. Bunun istər yaşlı insanların, istər gənclərin, istərsə də uşaqların sağlamlığının qorunması baxımından önəmli olduğunu vurğuladı. O.Şirəliyev kütləvi müayinələri, uşaqların dispanserizasiyadan keçirilməsini bu çağırışa müsbət cavab kimi dəyərləndirdi. Ölkəmizdə həm uşaqların sağlam böyüməsi, həm də böyüklərin sağlamlığının mühafizəsi üçün hər cür şərait yaradıldığını dedi.

Səhiyyə Nazirliyində 2016-cı ilin hesabatı verildi

(Əvvəli səhifə 4-də)

Amma əvvəllər mən ildə 4-5 təşəkkür məktubu alırdım-sa, indi təkcə elektron poçta gün ərzində onlarla minnətdarlıq yazıları gəlir. Mətbuatda, televiziya kanallarında da səhiyyə ilə bağlı müsbət rəylər, yazılar artıb. Bu da sevindirici haldır».

Nazir çıxışının sonunda tibb işçilərinə 2017-ci ildə də öz xeyirxah peşələrinə həvəslə, sevgi ilə, vicdanla, şərəflə yanaşmağı, xalqa sadıq olmağı tövsiyə etdi, onları Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi günü və Yeni il bayramı münasibətilə təbrik etdi. Hər kəsə əmin-amanlıq, bol ruzibərəkət, xoşbəxtlik arzuladı.

İclasda 2016-cı il ərzində görülmüş işlərə həsr olunmuş video-çarx nümayiş olundu.

Kollegiya iclasının yekununda səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev səhiyyə və tibb elmi sahəsində fərqlənən tibb işçilərinə «Səhiyyə əlaçısı» döş nişanı və fəxri fərmanlar təqdim etdi.

Əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində qüsursuz və səmərəli fəaliyyətinə görə Səhiyyə Nazirliyi Ümumi şöbəsinin Dəftərxana və kargüzərlik sektorunun baş müdaxirəsi - böyük inspektor Nabat Həsənova, Ağdam rayonu Quzanlı Kənd Sahə Xəstəxanasının həkim-stomatoloqu Adilə Qurbanova, Salyan Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Nevrologiya şöbəsinin müdiri Rəşid Rüstəmov, Bakı Şəhər Baş Səhiyyə İdarəsinin Maliyyə-iqtisad sektorunun baş məsləhətçisi Əminə Nağıyeva və Ambulator xidmətin təşkili sektorunun

məsləhətçisi Şahnigar Tağıyeva «Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Fəxri Fərmanı» ilə təltif edildilər.

Əməkdə xüsusi xidmət və nailiyyətlərinə görə fərqlənən bir qrup tibb işçisinə isə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin «Səhiyyə əlaçısı» döş nişanı təqdim olundu. Mükafatlandırılanlar Xəzər rayonu 31 nömrəli Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasının baş həkimi Abbasqulu Bağirov, 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının baş həkiminin müavini Sevinc Hüseynova, S.İmaməliyev adına Respublika Təun Əleyhinə Stansiyasının laboratoriya müdiri Səbinə İbrahimova, Respublika Perinatal Mərkəzinin direktoru Sevinc Məmmədova, Bakı Şəhər Baş Səhiyyə İdarəsinin Stasionar xidmətin təşkili sektorunun məsləhətçisi Lalə Ramazanova, Səhiyyə Nazirliyi Tibbi yardımın təşkili şöbəsinin məsləhətçiləri Aidə Məmmədova və Aynurə Zeynalovadır.

Qeyd edək ki, dekabr ayında həmçinin Səhiyyə Nazirliyi Ümumi şöbəsinin Dəftərxana və kargüzərlik sektorunun baş müdaxirəsi - arxiv müdiri Təbəssüm Abdullayeva və Nazirliyin Səhiyyə obyektləri şöbəsinin inkişafının planlaşdırılması şöbəsinin müdiri Əli Abbasov səhiyyə sistemində qüsursuz və səmərəli əməyə görə Fəxri Fərmanla, Bakı şəhəri 5 nömrəli Uşaq Somatik Sənatoriyasının baş həkimi Natella Alxasova isə əməkdə xüsusi xidmət və nailiyyətləri ilə fərqləndiyinə görə «Səhiyyə əlaçısı» döş nişanı ilə təltif ediliblər.

Ü.FƏRZƏLİYEV

Doğuşayardım xidməti diqqətdə saxlanılır

Bakı şəhər Baş Səhiyyə İdarəsinin (BBSİ) «Hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrlərində ölümə nəticələnəyən mamalıq ağırlaşmaları hallarının təhlili üzrə işçi qrupu»nun toplantısı keçirilib.

İclasda stasionar doğuşayardım müəssisələrində, eləcə də antenatal xidmət göstərən tibb müəssisələrinə müraciət edən qadınlarda baş vermiş mamalıq ağırlaşmaları, müraciətdən sonrakı günlərdə ağırlaşma halları müzakirə olunub. Eyni zamanda, mamalıq və ekstragenital patologiyası olan hamilə, doğan və zahılıq qadınlar haqqında əvvəlcədən toplan-

mış məlumatlar təhlil edilib.

Toplantıda həmçinin Bakı şəhərində doğuşayardım xidməti göstərən tibb müəssisələrində hamiləlik, doğuş və zahılıq ağırlaşmalarının qarşısının alınması məqsədi ilə keçirilmiş monitorinqin nəticələri müzakirə olunub və onların əsasında təkliflər irəli sürülüb.

Qeyd edək ki, «Hamiləlik, doğuş və zahılıq dövrlərində ölümə nəticələnəyən mamalıq ağırlaşmaları hallarının təhlili üzrə işçi qrup» Səhiyyə Nazirliyinin «Doğuşayardım xidmətinin təkmilləşdirilməsi barədə» əmrinin icrası çərçivəsində, BBSİ-nin 5 aprel 2016-cı il tarixli əmri ilə yaradılıb.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsi ehtiramla yad edilib

Azərbaycan tarixində misilsiz xidmətləri ilə əbədiyaşar mövqe qazanmış ulu öndər Heydər Əliyevin anım günündə Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi, əməkdaşları, nazirliyin kollegiya üzvləri və tibb ictimaiyyətinin nümayəndələri Fəxri Xiyabani ziyarət ediblər.

Ziyarətçilər ümummilli liderin xatirəsini ehtiramla yad edib, məzarı önünə əklil və gül dəstələri qoyublar.

Anım günü münasibətilə Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) də professor-müəllim heyətinin iştirakı ilə ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları ulu öndərin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər.

Sonra ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ümummilli lider Heydər Əliyevin böyük xilaskarlıq rolundan, müasir müstəqil dövlətimizin qurulmasında müstəsna xidmətlərindən danışdı. Onun Azərbaycan elminə və təhsilinə himəyədarlıq etdiyini, səhiyyə işçilərinə həmişə diqqət və qayğı göstərdiyini xatırladan rektor

ölkəmizdə səhiyyənin inkişafı və tibb kadrlarının hazırlanmasının məhz ulu öndərin adı ilə bağlı olduğunu bildirib. G.Gə-

çılıq ideologiyasının formalaşması, Azərbaycanın dinamik inkişafını təmin edən neft strategiyasının müəyyənləşdirilmə-

raybəyli ATU-nun stomatoloji və onkoloji klinikalarının ümummilli liderin böyük qayğısı sayəsində yaradıldığını xatırladı, vurğulayıb ki, onun layiqli davamçısı olan Prezident İlham Əliyevin dəstəyi ilə universitetin çoxprofilli terapeutik və cərrahiyyə klinikaları inşa olunub, ən müasir avadanlıqla təchiz edilib və əhaliyə yüksək səviyyədə tibbi xidmət göstərir.

Yeni Azərbaycan Partiyası Nəsimi rayon təşkilatının sədri, Milli Məclisin deputatı Mələhət İbrahimqızı çıxışında qeyd edib ki, ölkəmizdə azərbaycan-

si və həyata keçirilməsi Heydər Əliyevin müdrikliyi və sarsılmaz iradəsi sayəsində mümkün olub. Ümummilli liderin səhiyyənin inkişafına xüsusi əhəmiyyət verdiyini vurğulayan M.İbrahimqızı bildirib ki, bu gün Azərbaycanda iqtisadiyyat, elm, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və digər sahələrdə əldə olunan nailiyyətlər müdrik rəhbərin siyasətinin nəticələridir.

Digər çıxış edənlər də böyük dövlət xadimi, ulu öndər Heydər Əliyevin öz misilsiz xidmətləri ilə Azərbaycan tarixində buraxdığı izlərdən söz açıblar.

Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının 60 illik yubileyi qeyd edildi

kəmizdə kardiocərrahiyyə, transplantologiya və s. sahələrin inkişafında MNX-nin, onun yüksək ixtisaslı müdaxirələrinin, hər bir əməkdaşının rolunu vurğulayıb.

Yubiley mərasimində Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının bir qrup əməkdaşının

diyyatının sürətli inkişafı bütün sosial sahələrin, o cümlədən səhiyyənin inkişafına təkan verib. Tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər barədə danışan Oqtay Şirəliyev qeyd edib ki, müstəqillik illərində Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanası ölkənin neft gərilələrinin xalqa xidmət etməsinin ən parlaq nümunəsi oldu, o, dünya tibb sənayesinin ən yeni nailiyyəti olan müasir avadanlıq və cihazlarla təchiz edildi, buraya ən güclü, xaricdə təhsil almış müdaxirələr cəlb olundu: «Bu gün Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanası öz inkişafının yeni mərhələsinə yaşayır və öz ad-sanını şərəflə qoruyur. Burada 60 ildə toplanan dəyərli təcrübə yenilikçiliklə, müasir texnologiyalarla ahəngdar şəkildə uzlaşıb. Azərbaycan səhiyyəsində bir çox yeniliklər məhz bu klinikanın adı ilə bağlıdır». Nazir öl-

«Tərəqqi» medalı ilə təltif edilməsi haqqında Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı oxunub. O.Şirəliyev təltif olunan şəxslərə medalları təqdim edib. Bundan başqa, xəstəxananın bir sıra əməkdaşları «Səhiyyə əlaçısı» döş nişanına layiq görüldü.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) birinci vitse-prezidenti, akademik Xoşbəxt Yusifzadə neftçilərin sağlamlığının qorunmasında Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının əhəmiyyətini vurğulayıb, öz xatirələrini bölüşüb və arzularını bildirib. Akademik MNX-nin bir sıra əməkdaşına SOCAR adından xatirə hədiyyələri təqdim edib.

Sonra Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının tarixindən və fəaliyyətindən bəhs edən sənədli film nümayiş olundu.

Tədbir xəstəxananın aparıcı müdaxirələrinin iştirak etdiyi elmi-praktik konfransla davam edib.

Səhiyyə Nazirliyində «Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı»nın icrası ilə əlaqədar cari ildə nazirlik tərəfindən «Elektron Səhiyyə» xidmətləri üzrə görülmüş işlərlə bağlı tədbir keçirilib.

«Elektron Səhiyyə» portalında onlayn konsultasiya xidməti göstərilir

Toplantıda qeyd olunub ki, bu il ərzində elektron xidmətlər üzrə bir sıra işlər görüldü. Belə ki, «Mərkəzləşmiş iş qəbul» elektron xidmətinin proqram təminatı yeni qaydalara uyğun olaraq təzədən hazırlanıb və tətbiq edilib, sertifikatlaşdırılmış elektron imza ilə imzalanması və ərizəçiyə elektron formada göndərilməsi təmin edilib.

Yeni elektron xidmət olan «Ambulator tibb müəssisələrindən evə çağırış və ya həkim qəbuluna elektron qeydiyyat»ın proqram təminatı hazırlanaraq tətbiq edilib.

Hazırda «Xarici ölkələrdə ali və orta ixtisas təhsili almış, diplomdan sonra ixtisaslaşma keçmiş tibb və əczaçılıq işçilərinin işə buraxılması üçün mü-

raciətin və sənədlərin qəbulu» elektron xidmətinin proqram təminatının təkmilləşdirilməsi istiqamətində işlər aparılır. Elektron xidmətin yeni versiyada istifadəyə verilməsi 2016-cı ilin sonuna nəzərdə tutulub.

«Elektron xidmət növlərinin Siyahısı»nda göstərilmiş 38 elektron xidmətdən 35-i Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən elektronlaşdırılıb. Bu xidmətlərin 33-ü «Elektron hökumət» portalına inteqrasiya edilib. Digər iki xidmətin inteqrasiya olunması istiqamətində işlər aparılır.

Bu il ərzində bir sıra elektron xidmətlərin təşkili zamanı tələb olunan sənədlərin sayı azaldılıb. İndi bəzi elektron xidmətlərdən istifadə üçün artıq tərcüməyi-hal, sertifikatlaşdırılmış şəhadətnaməsinin surəti, sağlamlıq haqqında arayış

və s. kimi sənədlər tələb olunmur. Hüquqi şəxs və əmək kitabçası barədə məlumatların əldə edilməsi, müvafiq olaraq bu barədə sənədlərin tələb olunan sənədlərin siyahısından ixtisar edilməsi məqsədilə Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinə təklif məktubu göndərilib.

Hazırda «Elektron Səhiyyə» rəsmi Facebook səhifəsi mövcuddur və aktiv fəaliyyətdədir. Bundan əlavə, «Elektron Səhiyyə» portalında onlayn konsultasiya xidməti yaradılıb. Bu xidmət vasitəsilə vətəndaşların elektron səhiyyə barədə bütün sualları real vaxt rejimində cavablandırılır.

Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi internet saytının və «Elektron Səhiyyə» portalının mobil versiyalarının hazırlanması 2017-ci ilə nəzərdə tutulub.

Respublika Talassemiya Mərkəzində ilin yekunlarına dair tədbir keçirildi

Bu il Respublika Talassemiya Mərkəzində (RTM) 276 nəfər dispanser qeydiyyatına götürüldü. İl ərzində 17 xəstəyə sümük iliği transplantasiyası əməliyyatı uğurla icra olundu.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, bu rəqəmlər RTM-də keçirilən, ilin yekunlarına dair hesabat tədbirində səsləndirilib.

Toplantıda qeyd edilib ki, talassemiya xəstəliyi geniş yayılmış problemlərdən olduğuna görə, bu xəstəlikdən əziyyət çəkənlər daim dövlətimizin diqqət mərkəzindədir. Son illərdə Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafı ölkəmizdə talassemiya xəstəliyinin müalicə və profilaktikası sahəsində əldə edilən uğurlarda bariz şəkildə təzahür olunur.

Vurğulanıb ki, Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən «Talassemiya-sız həyat naminə» proqramı çərçivəsində inşa edilmiş Respublika Talassemiya Mərkəzində belə xəstələrə lazımı müayinə və müalicə yüksək səviyyədə aparılır.

«2016-2020-ci illər üçün talassemiya xəstəliyinin müalicə və profilaktikası üzrə Tədbirlər Planı»nda müalicə tədbirləri ilə yanaşı, talassemianın profilaktikasına, əhəlinin bu istiqamətdə maarifləndirilməsinə, həmçinin perinatal diaqnostika müayinə üsulu ilə dövlət sağlamlığının yoxlanılmasına böyük diqqət verilir.

Hazırda Mərkəzdə dispanser qeydiyyatında olan 2862 xəstə müvafiq müalicə alır və dərman preparatları ilə təmin edilir. Bu il ərzində RTM-ə 21009 müraciət olunub, o cümlədən 2 749 nəfər ilk dəfə müraciət edib. İlk müraciət edənlərdən 276 nəfəri dispanser qeydiyyatına götürüldü. Mərkəzin gündüz stasionarında dispanser qeydiyyatında olan xəstələrdən 976 nəfərinə müəmmadi olaraq eritrositar kütlə köçürülür. Hematologiya şöbəsində il ərzində 489 xəstə stasionar müalicə alıb.

2014-cü ildən fəaliyyətə başlayan Sümük iliği transplantasiyası şöbəsində 2016-cı ildə 17 xəstəyə ilik köçürülməsi əməliyyatı uğurla həyata keçirilib. Ümumilikdə, 2014-cü ildən indiyədək 42 xəstəyə sümük iliği transplantasiya olu-

nub. Cari ilin aprel ayında Avropa Sümük İliyi Transplantasiyası Birliyinin (EBMT) Valensiya şəhərində keçirilən iclasında Respublika Talassemiya Mərkəzi bu beynəlxalq təşkilata üzv seçilib.

Mərkəzin Ümumi laboratoriyasında il ərzində 17 500 nəfər proqram çərçivəsində müayinələrdən keçib. Bundan əlavə, 217 nəfərdə HLA uyğunluq müayinəsi aparılıb.

2015-ci ilin iyun ayından etibarən ailə həyatı quran cütlüklərin nikahdan öncə müayinəsi talassemiya daşıyıcılarının aşkarlanmasında mühüm rol oynayır. Belə ki, aparılan bu müayinələrin məqsədi sağlam uşaqların dünyaya gəlməsidir. 2016-cı il ərzində 134 656 nəfər müayinədən keçib, onlardan 4 358 nəfərdə daşıyıcılıq aşkarlanıb. 32 cütlükdə hər iki nəfərdə daşıyıcılıq qeydə alınıb ki, həmin şəxslərə müvafiq məsləhətlər verilib.

Respublika Talassemiya Mərkəzi «2016-2020-ci illər üçün talassemiya xəstəliyinin müalicəsi və profilaktikası üzrə Dövlət Proqramı»nda nəzərdə tutulan digər məsələlərin də uğurla həyata keçirilməsi yönündə işlər aparmaqdadır.

Nadir xəstəliklər üzrə dərmanların siyahısı yenidən tərtib edilir

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzində (AEM) nadir xəstəliklər və onların müalicəsində istifadə olunan dərman vasitələri ilə bağlı elmi toplantı keçirilib.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, toplantıda Səhiyyə Nazirliyinin bir çox baş mütəxəssisləri, eləcə də 10 elmi-tədqiqat institutundan, Milli Onkologiya Mərkəzi, Respublika Talassemiya Mərkəzi, Respublika Endokrinoloji Mərkəzi, Respublika Neyrocərrahiyyə Xəstəxanası və Respublika Dəri-Zöhrəvi Dispanserindən dəvət olunmuş mütəxəssislər iştirak ediblər.

Toplantını giriş sözü ilə açan AEM-in direktoru Murad Süleymanov tədbirin mahiyyətini, sözü gedən sahədə yeni siyahıların tərtib olunmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Analitik Ekspertiza Mərkəzinin eksperti E.Quliyev nadir xəstəliklər və onların müalicəsi zamanı istifadə olunan dərman vasitələri haqqında tədqiqatla çıxış edib. Qeyd olunub ki, «nadir xəstəliklər» dedikdə, ümumi əhali arasında nisbətən az sayda insanda rast gəlinən, ciddi, əsasən xroniki inkişaf edən patologiyalar nəzərdə tutulur. Bu xəstəliklərin az rast gəlinməsinə görə ortaya müəyyən problemlər çıxır, belə ki, onlar az tədqiq edilir, tibbi və elmi məlumat yetərinə olmur. Bildirilib ki, bir çox nadir xəstəliklərin tam müalicəsi olmasa da, müvafiq müalicə və tibbi qulluq sayəsində xəstələrin həyat keyfiyyətini artırmaq, ömürlərini uzatmaq mümkündür. Bundan başqa, elm inkişaf etdikcə, bioloji nümunələrin testi ilə yüzlərlə nadir xəstəliyin diaqnozu qoyulur. Bu xəstəliklərin bəziləri üzrə arxivlər yaradılır, bu yolla onlar haqqında daha çox məlumat əldə edilir.

Vurğulanıb ki, nadir xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanlar digər xəstələrlə bərabər hüquqlara malikdirlər və müalicə imkanlarından kənarda qalmamalıdır. Halbuki bu xəstəliklərin müalicəsi, diaqnostikası və profilaktikası üçün nəzərdə tutulan preparatlar kiçik bazara sahib olduğuna görə, sponsorlar bu məhsulun tədqiq olunmasında, təkmilləşdirilməsində və istehsalında maraqlı deyillər, çünki yatırıqları sərmayəni geri qazana bilməyəcəklərini bilirlər.

Toplantı iştirakçıların qarşılıqlı informasiya mübadiləsi, mövzu ətrafında müzakirələr şəraitində keçib. Analitik Ekspertiza Mərkəzinin direktoru və ekspertləri dəvət olunmuş mütəxəssisləri bu vacib məsələdə səfərbər olmağa və professional yardımlarını əsirgəməməyə çağırıblar.

Qərara alınıb ki, nadir xəstəliklərin müalicəsində istifadə olunan dərman vasitələrinin yeni siyahıları mütəxəssislər tərəfindən tərtib edilsin və Səhiyyə Nazirliyinə təqdim olunsun.

Əczaçılıq şirkətləri güclü təsiredici dərmanların satışına xüsusi icazə alacaq

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzində (AEM) narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə aid olmayan güclü təsiredici və zəhərli maddələrin topdan və pərakəndə satışı ilə bağlı, bu fəaliyyət növünə xüsusi icazə almaq istəyən, çoxsaylı aptek şəbəkəsinə malik iri topdansatış əczaçılıq şirkətləri rəhbərlərinin iştirakı ilə toplantı keçirilib.

AEM-in, Respublika Narkoloji Mərkəzinin (RNM), İnnovasiya və Təchizat Mərkəzinin (İTM) rəhbərliyinin qatıldığı iclasda AEM-in direktoru Murad Süleymanov və RNM-in direktoru Telman Məmmədov «Güclü təsir edən maddələr və onların külli miqdarının, habelə zəhərli maddələrin siyahılarının təsdiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, eləcə də həmin maddələrin idxalı, saxlanması və satışına olan tələblər barədə ət-

raflı məlumat veriblər.

Qeyd olunub ki, güclü təsir edən maddələrin və zəhərli maddələrin siyahısına daxil olan dərman vasitələrinin satışına xüsusi icazə almaq üçün Səhiyyə Nazirliyindən rəy verilməlidir. Bunun üçün müvafiq aptek təşkilatları adı çəkilən siyahıya daxil olan dərman vasitələrinin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada saxlanması və satışı tələblərinə cavab verməli, şərtlərə uyğun olmalıdır. Bildirilib ki, belə dərman vasitələrinin istifadəsinə tibbi göstərişi olan xəstələr üçün onların ölçəclənməsinə təmin etmək məqsədilə, əczaçılıq şirkətləri lazımı tələblərə cavab verən aptek müəssisələrinin siyahısını hazırlayaraq, Analitik Ekspertiza Mərkəzinə və Respublika Narkoloji Mərkəzinə təqdim etməlidirlər.

Sonda AEM-in, RNM-in və İTM-in rəhbərləri toplantı iştirakçıların suallarını cavablandırıblar.

Digər ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycan da yeni doğulanların təxminən 2 faizində, yəni hər 100 nəfərdən ikisində irsi xəstəliklər aşkar edilir. Ölü doğulan körpələrdə və düşüklərdə bunun faizi daha çox olur. Belə ki, ölü doğulanların 5-11 faizində, düşüklərdə isə 50-70 faiz halda bu və ya digər ağır irsi patologiyalar aşkarlanır. İnsan orqanizmində elə bir sistem yoxdur ki, orada irsi, yaxud anadangəlmə inkişaf anomaliyalarına rast gəlinməsin. Ümumilikdə, belə xəstəliklərin sayı 6 mindən çoxdur.

Bu barədə Respublika Perinatal Mərkəzi (RPM) və Respublika Diaqnostika Mərkəzinin (RDM) birgə təşkilatçılığı ilə «Yenidoğulanlarda genetik xəstəliklərin erkən diaqnostikasının əhəmiyyəti» mövzusunda keçirilən konfransda söhbət açılıb.

Paytaxtın müxtəlif tibb müəssisələrinə çalışan ginekoloqların və neonatoloqların müzakirələrə qatıldığı tədbiri giriş sözü ilə açan **RPM-in direktoru, Səhiyyə Nazirliyinin mamalıq-ginekologiya üzrə baş mütəxəssisi Sevinc Məmmədova** konfransın məqsədi barədə məlumat verib.

K.Fərəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru, Sə-

«Yenidoğulanlarda genetik xəstəliklərin erkən diaqnostikasının əhəmiyyəti» *Bakıda bu mövzuda konfrans keçirilib*

hiyyə Nazirliyinin pediatriya üzrə baş mütəxəssisi Nəsim Quliyev «Yenidoğulanlarda irsi anadangəlmə xəstəliklərin erkən diaqnostikasının müasir aspektləri» mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. O bildirib ki, tibbi texnologiyaların inkişafı nəticəsində döl ana bətnində olarkən onun hansı irsi xəstəliklərin daşıyıcısı olub-olmadığını yoxlamaq mümkün olur. Baş pediatr perinatal diaqnostika üsullarının irsi xəstəliklərin vaxtında aş-

kar olmasında əhəmiyyətini vurğulayıb.

«Yenidoğulanlarda neonatal skrining» barədə təqdimatla çıxış edən **RDM-in genetik Elxan Rəsulov** Azərbaycanda geniş yayılmış genetik xəstəliklərdən olan talassemiya və hemofilianın gələcək nəslin sağlamlığı üçün yaratdığı fəsadlar barədə danışib. Qeyd edib ki, vaxtında aparılan diaqnostika və müalicə gələcəkdə genetik xəstəliklərin qarşısını almağa imkan verir. E.Rəsulov

neonatal skriningin körpənin gələcəyi üçün əhəmiyyəti və bu müayinənin aparılması barədə məlumat verib: «Analizin aparılması prosesi çox sadədir: uşaq doğulduqdan 3 gün sonra (10 gündən gec olmayaraq) körpənin dabanından filtrli kağıza qan nümunələri götürülür. Qan ləkəsi 10-15 dəqiqə ərzində otaq temperaturunda qurudulur və sonra zərfin içərisində laboratoriyaya göndərilir».

RPM-in həkim-neonatoloqu Məryəm Rzayeva Mərkəzdə aşkarlanan genetik xəstəliklərdən, yenidoğulanlarda genetik müayinələrin aparılmasından, analara zəruri məlumatların verilməsindən danışib. Qohum nikahları nəticəsində körpələrdə yaranan genetik xəstəliklərə diqqəti cəkmək məruzəçi gələcəkdə yarana biləcək xəstəliklərin vaxtında aşkarlanması üçün müayinələrin aparılması barədə məlumat verib.

Sonda təqdimatlar ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının 80 illik yubileyi

Azərbaycanın psixiatrik yardım üzrə qocaman tibb müəssisəsi olan 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının 80 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Tibb ictimaiyyəti və Suraxanı rayon İcra Hakimiyyəti nümayəndələrinin iştirak etdiyi toplantıda xəstəxananın zəngin tarixi haqqında geniş məlumat verilib.

Bildirilib ki, Azərbaycanda ilk dəfə 1925-ci ildə Mərdəkan-da 150 nəfərlik psixiatrik koloniyaya təşkil olunub. Daha sonra 1933-cü ildə Qala və Maştağa qəsəbələrində Aşurbəyov və Xanlarova məxsus bağ evlərində psixiatrik koloniyalar açılıb. Bu müəssisələrdə həkim heyəti olmadığına görə 1936-cı ildə professor Sergey Zinoviyev, həkimlər Vişnevski, Əsgərov, Kolesnikov ezamiyyət cədvəli tərtib edirlər və həmin koloniyalarda xəstələrin psixi vəziyyətinə nəzarət etməyə başlayırlar. Bir qədər sonra isə Maştağada yerləşən psixiatrik koloniyasının daha səmərəli işləməsi üçün onun bazasında 200 çarpayı fondu ilə psixiatrik xəstəxana fəaliyyət göstərməyə başlayır. Mühəribədən sonrakı dövrdə sənədlər tapılmadığından Maştağa koloniyasının xəstəxana statusuna keçməsi tarixi dəqiq məlum deyil. Lakin 1950-ci illərin sənədlərində artıq bu müəssisə 3 saylı Psixiatriya Xəstəxanası adlandırılırdı.

1951-ci ildə Azərbaycan SSR Tibb İşçiləri Həmkarlar İttifaqının kollegiya iclasında Maştağa qəsəbəsində yeni Respublika Psixiatriya Xəstəxanası tikilməsi haqqında qərar verilir. Sonrakı illərdə onun tibb personalının və çarpayı fondunun sayı artırılır, yeni korpuslar tikilir, İnfeksiya şöbə açılır. Burada müalicə istehsalat əmək emalat-

xanaları fəaliyyətə başlayır, yardımçı təsərrüfat yaradılır.

1980-ci illərdə Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının 140 və 100 çarpayılıq 2 ikimərtəbəli korpusu, həmçinin inzibati binası istifadəyə verilir, tibb müəssisəsinin nəzdində Dispanser şöbəsi açılır.

Həmin dövrdə 1 saylı Psixiatriya Xəstəxanası adlandırılan səhiyyə ocağı artıq 2265 çarpayıdan ibarət idi və keçmiş sovet dövlətində kifayət qədər tanınırdı. 1984-cü ildə SSRİ-də ilk dəfə keçirilən Beynəlxalq Psixiatriya Konfransına məhz 1 saylı Psixiatriya Xəstəxanası ev sahibliyi etmişdi. Sovet psixiatriyasının görkəmli simalarının, Avstriya, Almaniya, Polşa, Türkiyə, Yuqoslaviyadan psixiatriya üzrə tanınmış mütəxəssislərin iştirak etdiyi bu mötəbər toplantıda xəstəxana bir neçə mükafat və diplomlarla təltif olunmuşdu.

Tibb müəssisəsi həmçinin 1983-1985-ci illərdə SSRİ Səhiyyə Nazirliyinin və Tibb İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Mərkəzi Komitəsinin Keçici qırmızı bayrağını qazanıb, bayraq daimi xəstəxanada qalıb. Səhiyyə ocağının yardımçı təsərrüfatı öz nailiyyətlərinə görə Ümumittifaq Həmkarlar İttifaqları Mərkəzi Şurasının diplomuna və «Yüksək mədəniyyət kollektivi» fəxri adına layiq görülüb.

Bu illər ərzində xəstəxanaya Abram İsakoviç Şteyman, Hüseyin Şahmalıyev, Cəfər Məmmədov, Ələkbər Cəfərov, Mir-mövsum Cəfərov və s. kimi çox tanınmış səhiyyə təşkilatçıları rəhbərlik ediblər. Rəhbər şəxslərdən sırası əməkdaşlaradək hər bir işçinin fədakar əməyi sayəsində 1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanası 80 illik şərəfli ömür yolu keçib.

Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunda (ETTOİ) cari ilin yekunlarına həsr edilmiş mətbuat konfransı keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan **institutun direktoru, Səhiyyə Nazirliyinin travmatologiya üzrə baş mütəxəssisi, professor Vəqif Verdiyev** Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə ən müasir tələblərə cavab verən səhiyyə infrastrukturunun yaradılmasından, əhəliyyə təqdim edilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün səhiyyənin ayrı-ayrı sahələrində həyata keçirilən dövlət proqramlarından, son illərdə tibbi kadrların, o cümlədən travmatologiya və ortopediya sahəsində mütəxəssislərin hazırlanması işində qazanılmış ciddi uğurlardan danışib.

Bu il ETTOİ-nin yaradılmasının 70 illiyinin qeyd olunduğunu xatırladan professor V.Verdiyev tibb müəssisəsinin tarixindən söz açıb, Böyük Vətən müharibəsindən sonrakı illərdə müharibə əlillərinə ixtisaslı travmatoloji və ortopedik yardım göstərilməsində onun rolunu qeyd edib, 1950-ci illərdə institutun fəaliyyətində görkəmli ictimai və siyasi xadim, professor Əziz Əliyevin böyük xidmətlərini vurğulayıb.

ETTOİ-nin Azərbaycanda ortopediya və travmatologiyanın inkişafı istiqamətində apardığı böyük işlərdən, bütövlükdə dünya elminə verdiyi sanballı töhfələrdən danışan natiq bildirib ki, institutda SSRİ-də birincilər sırasında sümük patologiyası şöbəsi, toxumaların konservasiyası laboratoriyası, eksperimental laboratoriya, neyrofiziologiya laboratoriyası və digər bölmələr açılıb: «Burada sümüklərin osteosintezinin yeni

Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu illik hesabatını təqdim etdi

metodları tətbiq edilir, dayaq-hərəkət sisteminin anadangəlmə və qazanılmış deformasiyaları müalicə olunur, poliomieli, onurğa sütununun, aşağı və yuxarı ətrafların deformasiyaları ilə bağlı tədqiqatlar aparılır. Bu il institutda təqribən 9 min xəstəyə yardım göstərilib. 7 mindən çox pasiyent ambulator rejimdə, 1900 nəfər stasionar rejimdə müalicə alıb.

İnstitutun 200 çarpayılıq klinikasında 7 əməliyyat otağı var. 2016-cı ildə burada təxminən 1500 əməliyyat aparılıb. Bundan əlavə, 2009-cu ildən ETTOİ-də endoprotezləmə əməliyyatları həyata keçirilir. İndiyə qədər 100-ə yaxın xəstə üzərində dövlət hesabına bu cür əməliyyatlar icra olunub».

Qeyd edilib ki, Elmi Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu həm də yüksək səviyyəli elm və tədris ocağıdır, ölkəmizdə travmatologiya üzrə aparıcı müəssisə kimi, regionlarda travmatoloji xidmətin təşkili, həkimlərin təkmilləşdirilməsi sahəsində mühüm işlər görür. Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində mütəmadi olaraq institutun əməkdaşları və təhkim edilmiş kuratorları tərəfindən əhalinin profilaktik müayinələri və müalicəsi aparılır. Bölgələrdə elmi-praktik konf-

ranslar təşkil olunur, eləcə də hər 3 ildən bir Azərbaycan travmatoloq və ortopedlərinin qurultayı keçirilir.

Tədbirdə ETTOİ-nin şöbə müdirləri Elşən Məhərrəmov, Yaşar Cəlilov, Qələndər Cənbəliyev, Fikrət Qafarov və digərləri çıxış edərək, institutda geniş istifadə olunan yeni texnologiyalardan, o cümlədən ətrafların sınıqları zamanı bloklayıcı ştiftlər, plastinlər, diz oynaqı üçün fiksəedici bandajların müxtəlif növləri, biləyin boruşəkilli sümüklərinin rezeksiyadan sonrakı defektlərində biokompozit materiallar və sairin tətbiqindən danışılar.

Bildirilib ki, hazırda travmalar və ortopedik xəstəliklər arasında insanların yol-nəqliyyat hadisələrində zərər çəkməsi ilə bağlı vəziyyət daha mürəkkəbdir. Yol qəzaları nəticəsində kəllə-beyin travmaları, döş qəfəsinin ciddi zədələnməsi halları müşahidə olunur. Çoxseçməntli sınıqlarla bağlı müraciətlərin sayı artır. Digər çoxsaylı müraciətlərdən anadangəlmə zədələri, alətlərlə düzgün rəftar etməmək nəticəsində əllərin zədələnməsini, ağır formalı skoliozu göstərmək olar.

Tədbirin sonunda mütəxəssislər jurnalistlərin suallarına cavab veriblər.

Bəzən hər hansı həmsöhbətinin Azərbaycan tarixində, mədəniyyətində, elmində və s. tutduğu yeri, nə dərəcədə dəyərli olduğunu oxucuya çatdırmaq üçün uzun-uzun təqdimata ehtiyac hiss edirsiniz. Aktyordursa, rol aldığı tamaşaları, filmləri, musiqiçidirsə, ifa etdiyi və ya bəstələdiyi əsərləri, titullarını, mükafatlarını... xatırlatmadan ötüb keçə bilmirsiniz. Kiminsə onu unuda biləcəyi, haqqında məlumatsız, qismən məlumatlı olacağı və ya tanımayacağı ehtimalı ilə bağlı tərəddüdlərin olur.

Elə insanlar da var ki, təkcə adı sənin yaza biləcəyindən daha geniş və əhatəli təqdimatdır. Budəfəki həmsöhbətim Afaq Bəşirqızı kimi.

Onun teatrda, televiziya tamaşalarında, filmlərdə yaratdığı, öz dili ilə desək, yaşadığı obrazları sadalamağa ehtiyac varmı?! Və yaxud «Xalq artisti, «Şöhrət» ordenli Afaq Bəşirqızı» deyəndə mükafatların ən dəyərlisini – xalq sevgisini qazanmış insan barəsində təsəvvürümüzdə nəse dəyişirmi?!

Afaq Bəşirqızı: «Həkimlərimizin xalatlari kimi, bəxtləri də ağ olsun»

- Söhbətimizə ənənəvi sualımızla başlayaq. Səhhətiniz necədir, Afaq xanım?

- Əla.

- Çox şükür. Sizə müraciət edəndə xəstəlikdən danışmaq şərtilə müsahibəyə razı oldunuz...

- Sözü düzü, maraq dairəsi səhhətim olanda, bu barədə çox sual veriləndə inciyirəm. İndi çox yaxşıyam. Sağlamlığımda problem olanda cəmiyyət arasına çıxmamağa çalışıram. Mən çətin vəziyyətimin, xəstəliyimin xəbər olmasını heç vaxt sevməmişəm.

- Necə oldu sənətə gəldiniz? Atanızın yolunu davam etdirmək uşaqlıq arzunuz idi?

- Doğrusu, aktrisa olmaq haqqında heç düşünmürdüm. Yəni nə uşaqlıqda, nə də böyükdən sonra atamın yolunu davam etdirməyi arzulamamışam. Tamamilə başqa sahəyə marağım var idi. Hətta məktəbdə də hamı bilirdi ki, şərqsünas olmaq istəyirəm. Amma təsədüflər məni sənətə gətirdi. Yəqin bu alın yazım, taleyim idi. Düşünürəm ki, qismətdən qaçmaq mümkün deyil. Mən qaçmağa çalışdım, gördüyünüz kimi, bacarmadım.

- Bu gün geriye baxanda sizi sənətə gətirən o təsədüflər sizi təəssüfləndirir, yoxsa sevindirir?

- Ömrümün hər anı sevindirir. Mən bu sənətdə məniyyətim, kimliyimi təsdiq etməyi bacardım. Hər an kimin qızı olduğumu xatırladım, Bəşir Səfəroğlunun övladı kimi üzümə düşən məsuliyyəti hiss etdim, ancaq bu adın kölgəsində gizlənmədim, itib batmadım. Xoşbəxtəm ki, mənim sənətimi sevnələr və qiymətləndirənlər var. Xoşbəxtəm ki, sənətkar adını qazana bildim, xalqın artisti oldum.

- Afaq xanım, oynadığınız rollardan özünü bənzəyəni var?

- Yox. Gerçek həyatdakı Afaq səhnədəki Söylüdən də,

Suğradan da, Darçınbəyimdən də, Zəhradan da, həyat verdim digər obrazlardan da tamamilə fərqlənir. Onlar mənim müşahidələrimdir. Nəinki obrazlarım, ümumiyyətlə, sənətimlə xarakterim arasında həddən artıq təzad var.

- Özünüz səhnədəki güldürən Afaqı çox sevirsiniz, yoxsa həyatdakı ciddi təbiətli, zəhmli Afaqı?

- Gerçek həyatın bütün yumruqlarına dözən, keşməkeşlərindən keçən, daşı-kəsəkli yollarında dizləri qanayan Afaqı.

- Həyatla bu günə qədərki mübarizəinizdə qalibiyyət hansı tərəfdədir?

- Az fərqlə mənim tərəfimdə. Hər zaman istəmişəm ki, həyat məndən aldıklarını xatırlasın, məndən qorxsun. Vaxtilə mənə etdiklərini, çəkdiyi əzabları, iztirabları, məni öz məsini unutsun.

Məğlub olmağı sevmirəm. Hansısa çətinliyim, problemim olanda da onu özüm həll etməyə çalışıram. Düşüncələrimlə, fikirlərimlə, dərclərimlə ancaq özümü yora bilərəm. Bunu qarşı tərəfə heç vaxt hiss etdirmirəm. Kiməsə əziyyət vermək istəmirəm. Öz dünyama aid olan şeyləri müzakirəyə çıxarmağı xoşlamıram. Dərdimi sevdiklərimlə də bölüşürəm. Bu sənətin yükü elə ağırdır ki, onun altına girməmişsə, deməli, tək daşımağı bacarmalıyam.

Allahın köməyi ilə, hələ ki həyata qalib gələ bilərəm. Allahı çox sevirəm və onun ədalətinə inanıram. Dünyada ən böyük hakim Allahdır. Ona görə də hər zaman insanlara deyirəm ki, bir-birinizi mühakimə etməyin. Kimisə haqlı və ya haqsız yerə mühakimə etmək çox asandır. Amma gerçek mühakimə edənün hüsurunda bunun cavabını vermək çətin olacaq.

- Sizi haqsız yerə mühakimə edəblər?

- Edə bilməzlər. Buna heç vaxt şərait yaratmamışam.

- Allahın ədalətinə inanan biri kimi, Afaq Bəşirqızı özünün cənnəti qazandığını düşünürmü?

- Cəhənnəmdən qorxuram. Çox istərdim cənnətdə olum. Amma hamı kimi, mənim də günahlarım var. Deyirlər cənnətin 3 təbəqəsi var. Bəlkə də 3-cü təbəqədə, yaxşılıqları günahları ilə müqayisədə daha çox olan insanların arasında olaram.

- Özünüz-özünüzə hesabat verirsiniz?

- Bəli, verirəm. Bəzən səhvlərim də olur, peşmançılıqlarım da. Amma mən arxaya baxmağı sevmirəm. Geriyə yalnız bir məqsədlə dönə bilərəm – haradan haraya gəldiyimi görmək və qazandıqlarıma görə kimlərə borclu olduğumu unutmamaq üçün.

- Kimlərə borclusunuz?

- Valideynlərimə, 30 ildən

artıqdır ömür yolunda birgə adlandırdığım, dostum, sirdaşım olan həyat yoldaşıma. Məni sevmən, hər zaman olduğum kimi qiymətləndirməyi bacaran yaxşı insanlara. Heç kim deməsin ki, «mən tək bacardım». Hamının həyatda dayağı olur.

- Özünüzü şanslı insan hesab edirsiniz?

- Hərçənd ki, heç nəyə zəhmətsiz nail olmamışam, yenə də özümü şanslı sayıram. Çün-

bütün dünyadadır, təkcə Azərbaycanca deyil.

- Sizcə, sənətinizin zirvəsi ni fəth etmisiniz, yoxsa?..

- Mən geri çəkilməyi, «artıq zamanım keçib, elədiyimi eləmişəm, möhürümü vurmuşam» deməyi sevmirəm. Bu sözlərdən uzağam. Hesab edirəm ki, zirvə sonudur. Hansısa rola möhür vura bilərəm, amma bu, sənətin möhürü sayılmamalıdır. Mən hələ istədiyim rolu oynamamışam.

- Yaradıcılığınızın ilk illərində dramatik rollarda oynamısınız. İstiqaməti dəyişməyinizə səbəb özünüzü komediya janrında görməyinizmi oldu?

- Doğrusu, belə bölgünü qəbul etmirəm. Professional aktyor və ya aktrisanın həm dramatik, həm də komik rollar oynamaq potensialı olmalıdır. Mən hər iki sahədə özümü görürəm. Sadəcə olaraq, həyat elə gətirdi ki, dramatik rollarım komik obrazlarımdan az oldu. İlk səhnə fəaliyyətimə başladığım Lənkəran teatrında da, sonra çalışdığım Sumqayıt teatrında da dramatik rollar oynamışam. Sonradan isə Musiqili Komediyaya Teatrına keçdim və müvafiq olaraq, yaradıcılığım komik rollar üstünlük təşkil etdi. Onu da deyim ki, hazırda dramatik obrazlar üçün özümə böyük potensial hiss edirəm.

- Müsahibələrinizdən birində qeyd edirsiniz ki, indiki qadınların Söylüdən öyrənəcəyi çox şey var. Nəyi nəzərdə tuturdunuz?

- Bu gün cəmiyyətdə gördüklərim məni bu qənaətə gətirib. Əksər qadınlar üçün maddiyyat bütün dəyərlərin önünə keçib. «Niyə başqası bu qədər qazanır, mənim həyat yoldaşım yox? Niyə o bunu aldı, mən yox?» Bu cür xoşagəlməz söhbətlər edirlər, müqayisələr aparırlar. Həyat yoldaşlarına barmaqarası baxan, onları dəyərləndirməyən qadınlar çoxdur. Cəmiyyətdə belə qadınları görmək istəmirəm. Qadın həтта bəzi məqamlarda haqlı da olsa, nəzərə alınmalıdır ki, haqqında danışdığı onun bir yastığa baş qoyduğu insandır. Ona hörmət etməlidir. Heç olmasa, nəzərə alınmalıdır ki, zorla, polis gücü ilə əre getməyib. Öz seçiminə hörmət edə bilməyən insan, deməli, özünə hörmət etmir.

Mən Söylünün sadəliyini, saflığını, səmimiyyətini, insanlığını, ərinə, övladlarına sevgisini, sədaqətini yüksək qiymətləndirirəm. Söylü xoşbəxtliyə qafiyə tapa bilməyən bir «şair»in arvadıdır. Amma onu necə yüksək dəyərləndirir! Qadınlarımızı belə görmək istərdim.

(Ardı səhifə 12-də)

BAŞ SPONSOR:

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

Azərbaycan, Bakı-Az1116, 7-ci mkr. Abay Kunanbayev küç. Tel.: (+99412) 5633717, 5629499
Faks: (+99412) 5633425 E-mail: hbcold@ultel.net Web: www.hb-med.com

«Tibb qəzeti» redaksiyası tel: (012) 596-06-61

Eyyub Bəşirov – 90

fatı sahələrində səmərəli çalışaraq, tək ölkəmizin deyil, Çili, Əlcəzair, Fransa, Əfqanıstan kimi bir çox dövlətlərin heyvandarlıq, süni mayalandırma, damazlıq, dövlük sistemlərinin yaradılmasında, inkişaf etdirilməsində müstəsna xidmətlər göstərir.

2004-cü ildə Eyyub Bəşirov Rusiya Beynəlxalq Keyfiyyət Problemləri Akademiyasında akademik V.Milovanov və professor İ.Sokolovskayanın 100 illik yubileyi münasibətilə keçirilən beynəlxalq elmi konfransda «Süni mayalanmanın metod və texnologiyası və Azərbaycanda heyvandarlığın tərəqqisi» mövzusunda elmi məruzə ilə çıxış edir, məruzəsi birinci yer tutur. Rusiya Ali Attestasiya Komissiyası ona biologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsi verir. Rusiya Federasiyası Beynəlxalq Keyfiyyət Problemləri Akademiyası ictimai təşkilatı isə E.Bəşirovu akademik seçir.

Eyyub Bəşirov 3 monoqrafiya, 4 təlimat, 7 kitab və dərslik, 700-dən çox elmi məqalə müəllifidir. O hazırda Azərbaycan Respublikası Heyvandarlıq Cəmiyyəti İctimai Birliyinin sədridir.

Şərəfli ömür yolu keçmiş ziyalı aqrar sahənin inkişafındakı xidmətlərinə görə «Şərəf

nişanı» ordeninə, Respublika Ali Sovetinin Fəxri Fərmanına və bir sıra medallara layiq görülmüşdür. Damazlıq işinin təşkilinə və bu sahədəki elmi nailiyyətlərinə görə İtaliyada V Dünya bioloq alimlərinin və Moskvada Qarşılıqlı İqtisadi Yardım Şurası ölkələrinin beynəlxalq elmi simpoziumlarının yubiley medalları və mükafatları ilə təltif edilib. O, Beynəlxalq Enerji İnformasiya Elmlər Akademiyasının, «Vektor» Beynəlxalq Elmi Mərkəzinin «XXI əsrin tanınmış alimi» diplomunu alıb.

Onun camışçılıq təsərrüfatının intensivləşdirilməsinə aid nəzəriyyələri bu sahədə ixtisaslaşan tələbə və müəllimlər üçün dəyərli mənbədir. Xüsusən son illərdə işıq üzü görmüş «Azərbaycanda damazlıq heyvanlarının biologiyası və yetişdirilməsi» (2005) və «Azərbaycan heyvandarlığının inkişafının elmi əsasları» (2011) monoqrafiyaları ölkəmizin kompleks heyvandarlıq coğrafiyasının təşəkkülü və inkişafı üçün çox əlamətdar hadisə sayıla bilər.

Rus, fransız, ərəb, fars və ispan dillərini bilən poliqlot alim yaradıcı fəaliyyətini uğurla davam etdirir. Aqrar elmi sahəsində böyük nailiyyətlər əldə etmiş, zəngin nəzəri-təcrübi əsasları olan elmi məktəb yaratmış

E.Bəşirovun con elmi araşdırmaları «Yer kürəsinin mirvarisi» adlandırdığı camışın, camış məhsullarının insan sağlamlığına faydalarına həsr olunub. O öz nəzəri tədqiqatları və praktiki fəaliyyəti ilə bu qənaətə gəlib ki, camış südü, qatığı, qanı ilə xərcəng xəstəliklərini, xüsusilə leykozu, eləcə də qanazlığını müalicə etmək olar. İndi Eyyub müəllim «Sağlamlıq və uzunömürlülüyn fəlsəfəsi» kitabı üzərində çalışır, həyat təcrübəsini oxucuları ilə paylaşır.

Hazırda Türkiyədə yaşayan E.Bəşirovun orada səhətinin qayğısına qalan həkimi Halil Ertürk yazır: «Eyyub bəy üzündən təbəssüm əskik olmayan, insanlara xoşbəxtlik yoluxduran bənzərsiz şəxsdir. Bütün canlılara sevgi və səfəqlə yanaşır, zərər qədər yaxşılıq gördüyü insana təşəkkür etməyi unutmur, bağışlamağın ən gözəl keyfiyyətlərdən olduğunu deyir, hər zaman hər şey haqqında yaxşı düşünməyə çalışır... Onun uzun və gənc yaşamasının sirri bu kimi gözəl keyfiyyətləridir».

Biz də həyat kitabı parlaq səhifələrlə zəngin Eyyub Bəşirovu 90 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, hələ uzun illər insanlara xoşbəxtlik yoluxdurmasını arzulayırıq.

Ü.FƏRZƏLİYEV

Həyatın mənasını şən-şöhrətdə, maddi sərvətdə deyil, vicdanlı və ədalətli yaşamaqda, məhəbbətdə, həlal zəhmətdə görən dəyərli ziyalı Eyyub Bəşirov fədakarcasına yaşadığı ömrün 90 ilini arxada qoydu.

O, çətin və əzablı uşaqlıq illərini, məhsuldar, coşğun gənclik çağlarını, ömrünün ağıl və zəka nuru ilə haşiyələnən müdriklik dövrünü həyata, bütün canlılara sevgi ilə yaşayan maraqlı şəxsiyyətdir.

Eyyub Bəşirov 1926-cı il dekabrın 20-də Neftçala rayonunun Xolqarabucaq kəndində anadan olub. Salyan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra bir müddət kənd məktəblərində ibtidai sinif müəllimi işləyib. Sonra həyatını elmə həsr etməyi qarşısına məqsəd qoyub və Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı

İnstitutunun Zootexnika fakültəsinə daxil olub. İkinci kursu bitirdikdən sonra isə əlaçı tələbə kimi, təhsilini akademik K.Timiryazev adına Moskva Dövlət Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının Zootexnika fakültəsində davam etdirib.

Ali məktəbi bitirdikdən sonra Eyyub Bəşirov təyinatla Azərbaycan Elmi Tədqiqat Heyvandarlıq İnstitutunda kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışmağa başlayır. 1951-ci ildə Moskvada Ümumittifaq Heyvandarlıq İnstitutunun aspiranturasına qəbul olur və qısa müddətdə akademik V.Milovanovun rəhbərliyi ilə «Azərbaycan camışının çoxalması bioloji məsələləri» mövzusunda dissertasiya işini uğurla müdafiə edərək, biologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsi alır.

Dəyərli alim uzun illər Azərbaycanın aqrar elmi və təsərrü-

**Bronxların spazmi ilə müşahidə olunan
bronx-ağciyər xəstəlikləri:**

- Bronxial astma
- Allergik bronxit
- Xroniki bronxit
- Ağciyərin enfizemasi
- Ağciyərin xroniki obstruktiv xəstəliyi

ansimar®

Selektiv bronxgenişləndirici vasitə

DOKSOFİLLİN

400 mq 20 TABLET

20 mq/ml - 200 ml SİROP

- Tez

- Davamlı

- Təhlükəsiz

Qəbul qaydası:

Ansimar tablet:

Böyükklər: 1 tablet gündə 2 dəfə.

Ansimar sirop:

Uşaqlar: 12 mq/kq doza ilə:

6-12 yaşlı uşaqlar - 10 ml gündə 1-3 dəfə ;

12-18 yaşlı uşaqlar - 20 ml gündə 1-2 dəfə

İstehsalçı: ABC Farmaceutici S.p.A. (İtaliya)

Bu günlərdə Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzində (AEM) 2016-cı ilin yekunlarına həsr olunmuş mətbuat konfransı keçirildi. Tədbirdə dərmanların keyfiyyəti, dərman istehsalı sahəsindəki yeniliklər, statistik göstəricilər barədə hesabat təqdim edildi, il ərzində görülən işlər və qazanılan uğurlardan danışıldı. Eyni zamanda, AEM-in şöbə müdirləri və mütəxəssisləri jurnalistlərin suallarını cavablandırıdılar.

Analitik Ekspertiza Mərkəzinin Dərman vasitələrinin keyfiyyətinin yoxlanması laboratoriyasının müdiri Polad Hacıbalayev bildirdi ki, rəhbərlik etdiyi laboratoriyada il ərzində 28 minə yaxın dərman vasitəsinin analizi aparılıb. Həmçinin burada saf su alınma sistemi quraşdırılıb.

Laboratoriya tərəfindən 1000-dən çox normativ sənəd hazırlanıb və təsdiq olunub. Tərtib edilən «Dezinfeksiya fəaliyyətinin təşkilinə və həyata keçirilməsinə dair sanitariya-epidemioloji tələblər», «Kosmetoloji müəssisələrin (kabinetlərin) yerləşdirilməsinə, quruluşuna, təchizatına və istismarına dair sanitariya normaları və qaydaları» normativ-hüquqi aktlarının layihələrinin, «Stomatoloji tibb müəssisələrinə (kabinetlərinə) dair sanitariya-gigiyena tələbləri»-nə əlavə və təkliflərin Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatı zamanı istinad edilən müvafiq qanunlardakı kolliziyanın aradan qaldırılması məqsədilə yeni qanun layihəsi hazırlanır. Həmçinin «Dərman vasitələri haqqında» Qanuna, İnzibati Xətalər Məcəlləsinə, «Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında» Qanuna dəyişikliklər barədə təklif və layihələr də aidiyyəti üzrə razılaşdırılaraq, müvafiq qurumlara təqdim olunub».

P.Hacıbalayevin sözlərinə görə, yetkinlik yaşına çatmayanlara dərman vasitələrinin buraxılması qaydalarının layihəsi də razılaşdırılması üçün aidiyyətli qurumlara göndərilib. O hazırda Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən dərman vasitələrinin Azərbaycan idxalına rəy verilməsi qaydalarının hazırlandığını dedi.

Laboratoriya müdiri dövlət müəssisələrində istifadə olunan peyvəndlərin keyfiyyəti ilə bağlı səslənən fikirlərə də münasibət bildirdi: «Azərbaycana dövlət tərəfindən gətirilən peyvəndlər Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) tövsiyə etdiyi ölkələrdən idxal olunur. ÜST həmin peyvəndlərə ciddi nəzarət edir.

Ümumiyyətlə isə, digər dərman preparatları kimi, peyvəndlər də ölkəyə idxal olunarkən onların sənədləşməsinə xüsusi diqqət yetirilir və 5 illik qeydiyyat vəsiqəsi verilir».

AEM-in Dərman vasitələrinin qeydiyyat və ekspertizası şöbəsinin əməkdaşı Ulduz Eyvazova valideynlərin çox zaman peyvənddən sonra uşaqlarda həttə yüngül soyuqdəymə əlamətləri gördükdə belə ciddi narahat olduqlarını dedi: «Onlar hesab edirlər ki, vaksinlər köhnə, yaxud keyfiyyətsiz olduğu üçün uşaqlarda əlavə təsirlər yaranır. Əslində, uşaqlar ona görə peyvənd edilir ki, infeksiya xəstəlikləri yüngül formada keçirsinlər. Vaksin vurulduqda uşaq orqanizmində həmin xəstəliklərə qarşı anti-

cisimlər yaranır. Yəni peyvənddən sonrakı əlamətlər əlavə təsir hesab oluna bilməz, bunların olması normal reaksiyadır».

Dərman vasitəsinin istifadə təlimatının əhəmiyyətindən danışan U.Eyvazova qeyd etdi ki, dərmandan düzgün istifadə onun müalicəvi effektivliyi təmin edən əsas şərtlərdəndir. Bunun üçün də istifadə təlimatının Azərbaycan dilində olması zəruridir: «Azərbaycan Respublikasının «Dərman vasitələri haqqında» Qanununun 11-ci maddəsinə əsasən, ölkəmizdə istehsal olunan və ya ölkəyə

idxal edilən dərman vasitələrinin istifadə təlimatları Azərbaycan dilində olmalıdır. Bununla əlaqədar yanvar ayının 1-dən istifadə təlimatı Azərbaycan dilində olmayan dərman vasitələrinin idxalı qadağan edilib. Ancaq araşdırmalar zamanı bəzi dərmanların içliklərində prob-

lemlər aşkarlanıb. Bu barədə «Qaynar xətt»ə də xeyli müraciətlər daxil olur. Buna görə biz öz bazamızda araşdırma aparırıq. Dərmanların içliyini ixtisaslaşmış mütəxəssislərin hazırlaması üçün törcümə xidməti də yaradılıb. Dərman şirkətləri bizə müraciət edərək içlik və rəqəllərini Azərbaycan dilinə törcümə etdirirlər. Qeydiyyat və ekspertiza şöbəsində içlik və rəqəlləri ilə bir neçə mütəxəssis məşğul olur. Bizə təqdim edilən içliklərlə kifayətlənmirik, lazım gəldikdə, dərman preparatının göstərişi, hər hansı əlavə təsiri və sairə ilə bağlı məlumatları orijinal preparatlarla müqayisə edirik, istehsalçı şirkətlərə rəsmi müraciət olunur. Dərmanın əlavə təsiri və göstərişi çox ciddi məsələdir və içlikdə olan məlumatların hər biri xəstə üçün önəmlidir. Onların hər bir bəndinə ciddi nəzarət edirik. Bu sahədəki problemlər, demək olar ki, aradan qaldırılıb».

AEM-in Dərman vasitələrinin idxal və ekspertiza şöbəsinin müdiri müavini Vəfa Əbilova il ərzində şöbəyə 27 mindən çox seriyada dərman vasitəsinin idxalı üçün müraciətlər olduğunu dedi. Onlardan 23 mindən çoxu ilə bağlı təqdim edilmiş sənəd və nümunələrdə heç bir uyğunsuzluğun aşkarlanmadığını, idxalına icazə verildiyini vurğuladı. 4000-ə yaxın dərman vasitəsi ilə

Analitik Ekspertiza Mərkəzi ilə yekun vurdu

bağlı isə müəyyən uyğunsuzluqların müəyyənləşdiyini, bunların əsasən qeydiyyat, içlik və rəqəsi və qablaşdırılma ilə əlaqədar olduğunu diqqətə çatdırdı: «3000-dən çox dərman vasitəsinin uyğunsuzluqları istehsalçı və idxalçı şirkətlər tərəfindən aradan qaldırılıb. Uy-

yatından keçməyən, keyfiyyət sertifikatı olmayan dərman vasitələri aşkarlanıb və satışdan çıxarılıb. Hazırda həmin dərmanların məhv edilməsi və apteklərlə bağlı tədbir görülməsi üçün Səhiyyə Nazirliyinə müraciət edilib və müvafiq tədbirlər görülməkdə. Araşdırmalardan sonra həmin apteklərin fəaliyyəti ilə bağlı qərar verilməkdə».

Mərkəzin **Dərman vasitələrinin qeydiyyat və ekspertizası şöbəsinin əməkdaşı Elmin Quliyev** isə jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən bildirdi ki, Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə təsdiqlənmiş «Dərman vasitələrinin dövlət qeydiyyatı və reyestrinin aparılması Qaydaları»na müvafiq olaraq, Dərman vasitələrinin qeydiyyat və ekspertizası şöbəsi tərəfindən onların ilkin və ixtisaslaşdırılmış ekspertizasının aparılması üçün müraciət edən şəxslərlə müqavilələr bağlanıb. İl ərzində 372 adda dərman vasitəsi dövlət qeydiyyatına alınıb, 17 adda dərman vasitəsinin isə dövlət qeydiyyatından imtina olunub.

O qeyd etdi ki, AEM-ə indiyədək Azərbaycanda satılan hər hansı dərmanın effektivliyi barədə məlumat daxil olmayıb. Onun sözlərinə görə, dərmanın effektivliyi olduğunu görən və yaxud onun keyfiyyətinə şübhə ilə yanaşan şəxslər Mərkəzə müraciət edə bilərlər.

Dərmanların keyfiyyətində onların daşınma şəraiti ilə yanaşı, saxlanma şəraitinin də mühüm rol oynadığını deyən E.Quliyev vurğuladı ki, dərman alan şəxslər onun saxlanılması qaydalarına, xüsusilə temperatur rejiminə riayət etməlidirlər.

Sonda mütəxəssislər jurnalistlərə məlumat verəcəkləri hər hansı məsələ haqqında yazı hazırlayarkən diqqətli olmalarını tövsiyə etdilər. Sensasiya və reyting naminə müsahibənin içindən hər hansı yarımçıq cümlə və ya natamam fikrin başlıq kimi yazılmasının doğru olmadığını vurğuladılar. Belə halların xəstə vətəndaşlara və onların yaxınlarına pis təsir etdiyini, əhali arasında panika yaratdığını diqqətə çatdırdılar. AEM mütəxəssisləri KİV nümayəndələrini əhalinin dərman təhlükəsizliyinin qorunması sahəsində onlara dəstək olmağa çağırıdılar.

Ü.FƏRZƏLİYEV

BAŞ SPONSOR:

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

Azərbaycan, Bakı-Az1116, 7-ci mkr. Abay Kunanbayev küç. Tel.: (+99412) 5633717, 5629499
Faks: (+99412) 5633425 E-mail: hbcoltd@ultel.net Web: www.hb-med.com

«Tibb qəzeti» redaksiyası tel: (012) 596-06-61

Tibbi Reabilitasiya Xəstəxanasında hər bir uşağa fərdi yanaşılır

Statistik məlumata əsasən, 2012-ci il mayın 29-dan indiyə qədər Səhiyyə Nazirliyinin Tibbi Reabilitasiya Xəstəxanasına (TRX) 2990 xəstə qəbul olunub. Onların 1656-sı uşaqlar, 1334-ü isə analardır.

Səhiyyə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, bu barədə Mərdəkan qəsəbəsində yerləşən Tibbi Reabilitasiya Xəstəxanasında keçirilmiş tədbirdə söhbət açılıb.

Toplantıda xəstəxananın baş həkimi Cəvahir Mütəllibova çıxış edərək bildirib ki, Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə əsaslı təmirdən sonra 2011-ci ildə istifadəyə verilmiş Tibbi Reabilitasiya Xəstəxanası nevroloji, kardioloji, endokrinoloji, dayaq-hərəkət problemlili xəstələrin müalicəsini və bərpaşını həyata keçirən geniş profilli müalicə-profilaktika müəssisəsidir. Uşaqlar xəstəxanaya anaları ilə birgə yerləşdirilir və hər ikisinə yüksək səviyyədə xidmət göstərilir. O qeyd edib ki, tibb müəssisəsində müalicə alan 1900 nə-

fərdən 1375-i nevroloji, 229-u terapevtik, 154-ü dayaq-hərəkət sistemi xəstəliklərindən əziyyət çəkən, 83-ü kardioloji, 40-ı endokrinoloji xəstələr olub. Nevroloji statuslu uşaqlardan 996-sı uşaq serebral iflici diaqnozu ilə daxil olub.

40 çarpayılıq, stasionar və fizioterapiya kimi 2 şöbədən ibarət TRX müasir avadanlıqla təmin olunub. Burada laboratoriya, EKQ, EXO, USM kabinetləri, müalicə-bədən tərbiyəsi və kineziterapiya zalı, manipulyasiya otağı, oyun zalı, psixoloq və həkim otaqları mövcuddur. Yay aylarında isə burada hovuz fəaliyyət göstərir.

Baş həkim vurğulayıb ki, xəstəxanada hər bir xəstə üçün individual müalicə-reabilitasiya proqramı yazılır və hər uşağa fərdi yanaşılır. Valideynlərlə ayrı-ayrılıqda söhbət aparılır, ev şəraitində xəstə uşağa qulluq və psixoloji təsirlə bağlı tövsiyələr verilir. Xəstəxanaya daxil olan xəstələrin 80 faizi nevroloji statusludur. Burada uşaq serebral iflici, miopatiya, yastıpəncəklik, əyripəncəklik, skolioz, raxit, revmatoid

artrit və s. diaqnozlarla qəbul olunan xəstələr müalicə alırlar.

Avropa standartlarına uyğun avadanlıqlarla təchiz olunmuş Fizioterapiya şöbəsində fizioprocedurlar modern aparatlar vasitəsilə həyata keçirilir. Burada elektroterapiya, maqnitoterapiya, ultrasəstəraziya, darsonval lazerterapiya, pressoterapiya, zərbədalğalı terapiya, hidrokolonoterapiya kimi müalicə növlərindən istifadə olunur.

Şöbədə çoxfunksiyalı SPA kapsula və balneoloji vanna, sualtı masaj vannası, uşaqların çox sevdiyi yapon aparatı – İQŞ kabinası kimi cihazlar vasitəsilə müalicə digər terapiya növləri ilə birləşdirilmiş rejimdə tətbiq olunur.

Burada həmçinin qədim Çin metodikalarından istifadə etməklə gözəl nəticələr əldə edilir. Bunlardan kpaniosakral refleksoterapiya, aurikuloterapiya, farmakopunktura və pnevmopunktura vakuum refleksoterapiya, lazer refleksoterapiyanı göstərmək olar.

Nikahdan öncə müayinələrdə 9892 talassemiya daşıyıcısı aşkarlanıb

Azərbaycanda nikaha daxil olmaq istəyənlərin icbari tibbi müayinəsi tətbiq olunduğu vaxtdan bu il noyabr ayının sonuna qədər müayinədən 219 256 nəfər keçib.

Bu barədə Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumatda bildirilib. Qeyd olunur ki, 2015-ci il iyunun 1-dən bu il noyabrın 30-dək müayinələrdən keçmiş şəxslərin əksəriyyəti yoxlanılan xəstəliklər baxımından sağlam olub. Bununla belə, onlardan bəzilərinə müxtəlif xarakterli infeksiyalar və qan xəstəlikləri aşkarlanıb. Belə ki, müayinələr nəticəsində 9892 nəfərin talassemiya daşıyıcısı olduğu müəyyən edilib, 828 nəfərdə sifilis, 147

nəfərdə isə İİV infeksiyası aşkar olunub.

Qeyd edək ki, tibbi müayinə və məsləhətlər nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin və ya onlardan birinin yaşayış yeri üzrə Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilmiş dövlət və bələdiyyə tibb müəssisəsində həyata keçirilir. Tibbi müayinə və məsləhətlərin verilməsi pulsuzdur.

Elan

Şıxıyeva Nəzakət Vəkil qızına məxsus Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu «Mamalıq və ginekologiya» üzrə ümumi təkmilləşmə kursunda verilmiş Şəhadətnamə və onun Bakı şəhəri 5 saylı Klinik Xəstəxanada internatura keçməsinə təsdiqləyən, 2002-ci ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən verilmiş vəsiqəsi (№ 000712) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

***

Səbinə Zahid qızı Məcidovaya məxsus Hərbi biletdi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Son illər xroniki iltihabın bir çox xəstəliklərin etioloji amili olması haqqında xeyli sübutlar alınıb. Məlumdur ki, iltihab prosesi oksidləşmə reaksiyaları ilə müşayiət olunur. Bu proses zamanı makrofaq və neytrofillərin hasilatını aktivləşdirən və iltihaba təkan verən vacib faktor – oksigenin reaktiv molekulaları (ORM) sürətlə əmələ gəlir. Onlar hüceyrə xaricində patogen törədiciləri və zədələnmiş hüceyrələri zərərsizləşdirərək, bərpa prosesinə zəmin yaradır. Hüceyrə daxilində isə çoxsaylı iltihab mediatorlarının əmələ gəlməsini induksiya edərək, övrəni, selik ifrazını, ağrını gücləndirir. Bu proses orqanizmin müdafiə sisteminin vacib bir hissəsidir.

Lakin iltihabı yaradan O₂-nin aktiv molekulalarının hasilatı orqanizmin antioksidant ehtiyatından artıq olarsa, sağlam toxumalar zədələnir və iltihab dərinləşir. Onun yenidən aktivləşməsi yeni reaktiv oksigen molekulalarının əmələ gəlməsinə səbəb olaraq, qüsurlu dövrəni yaradır. Orqanizmin antioksidant ehtiyatı əmələ gələn ORM-nı neytrallaşdırma bilmədikdə oksidativ stress yaşanır. Bu stresin yaranma səbəbi təkcə iltihab deyil, həmçinin ekzogen mənşəli yüklənmələr və meta-

İltihab, oksidativ stress və vitamin C-nin yüksək dozaları ilə infuzion terapiya

bolik pozulmalar nəticəsi olan antioksidant qıtlığıdır.

Səbəbindən asılı olmayaraq oksidativ stress iltihabı dəstəkləyir və kliniki olaraq ilk növbədə özünü damar endotelinin disfunksiyası ilə büruzə verir. Bu disfunksiya ürək-damar xəstəlikləri riskini artırır, hipertoniya və ateroskleroza səbəb olur. Oksidativ stress və iltihab prosesləri kardiovaskulyar pozulmalardan əlavə, osteoporoz, depressiya, beyin degenerativ xəstəlikləri, revmatizm, dəri, mədə-bağırsaq və digər xəstəliklərin patogenezinə mühüm rol oynayır. Xroniki infeksiyalar antioksidant ehtiyatını azaldaraq immun sistemini zəiflədir. Psixi stress oksidativ stressi gücləndirərək, bir çox xəstəliklərin gedişatını ağırlaşdırır. Həmçinin oksidativ stress və iltihab prosesləri neoplastik dəyişikliklər üçün zəmin yaratmaqla onkoloji xəstəliklərin proqnozunu pisləşdirir.

Bioloji təbabətdə oksidativ streslə mübarizədə güclü fizioloji antioksidant olan yüksəkdozalı C vitamini infuziyalarından istifadə edilir.

Vitamin C-nin orqanizmdə funksiyaları çox genişdir. Bir çox metabolik proseslərin vacib kofaktoru olan bu fizioloji antioksidant oksidləşmə prosesləri

zamanı əmələ gələn ORM-nı neytrallaşdırır, müdafiə funksiyasını həyata keçirərək oksidativ stressi dəf edir.

Hansı vəziyyətlərdə vitamin C-yə tələbat artır?

- Tütündən istifadə
- İltihabi xəstəliklər
- Bəzi dərmanların qəbulu
- Daimi stress
- Qaraciyərin yüklənməsi
- Travma, yanıqlar
- Infeksion xəstəliklər
- Allergiya
- Ateroskleroz, ÜİX
- Gərgin idman məşqləri
- Şəkərli diabet
- Şişlər

Vitamin C-nin subklinik çatışmazlığı

Vitamin C çatışmazlığının subklinik formaları iltihabi xəstəliklərin və funksional pozulmaların xronikləşməsinə zəmin yaradır. Buna baxmayaraq, həkimlər belə çatışmazlığı yetərinə qiymətləndirmirlər. Subklinik formalara funksional kardiovaskulyar pozulmalar, yaraların gec sağlması, stress və depressiyaya qarşı toleranlığın azalması, immun funksiyaların infeksiyalara yüksək meyilliklə xarakterizə olunan pozulması aiddir.

Orqanizmin mədə-bağırsaq vasitəsilə mənimsəyə bil-

diyi vitamin C miqdarı məhduddur!

C vitamininin uzunmüddətli subklinik defisitinin sağlamlığa mənfi təsir göstərdiyini nəzərə alaraq, Qida üzrə Alman cəmiyyəti ateroskleroz və şiş xəstəlikləri riskini azaltmaq üçün praktiki sağlam insanlarda bu vitaminin plazmada konsentrasiyasının 0,9 mqdl-dən yuxarı səviyyədə saxlanılmasını tövsiyə edib. Xroniki xəstəliklər zamanı isə bu göstərici 10 dəfə artıq olmalıdır. Bu konsentrasiyanı əldə etmək üçün vitamin C-nin peroral qəbulu kifayət etmir, buna yalnız yüksəkdozalı infuziyalarla nail olmaq mümkündür.

Tədqiqatlar göstərir ki, bağırsaqlardan askorbatın bio-mənimsənilməsi üçün optimal doza 200 mq-dır (per os qəbul). Miqdarı 1 qramdan çox olduqda isə onun yalnız 50%-i mənimsənilir, qalanı bağırsaq mikroflorası tərəfindən parçalanır. Plazmada maksimal konsentra-

siya 1 qram qəbul etdikdən sonra əldə edilir. Yalnız qısa müddətdə çox yüksək dozanın qəbulu zamanı (3 qram gündə 6 dəfə) plazmada konsentrasiya 3,9 mqdl çatı bilər. Vitamin C-nin parenteral yeridilməsi həm plazmada yüksək konsentrasiyaya (40 mqdl) nail olmağa, həm də bu konsentrasiyanı tez əldə etməyə imkan verir. Peroral qəbul zamanı onun metabolizmi üçün orqanizmdən enerji sərfiyyatı tələb olunduğu halda, parenteral qəbul zamanı buna ehtiyac olmur.

İstifadə qaydası: 1 flakon (50 ml) vitamin C 100 ml 0,9%-li NaCl həll edilərək vd (saniyədə 1-2 damcı) yavaş yeridilir – həftədə 2-3 dəfə. Müalicə müddəti 2-8 həftə.

Əks göstərişlər:

- Böyrək çatışmazlığı
- Böyrəklərdə oksalat daşları
- Hamiləlik və laktasiya dövrü
- Dəmirin toplanma xəstəliyi
- 12 yaşadək uşaqlar
- Qlükoza-6-fosfat-dehidrogenaza çatışmazlığı

Ünvan: Bakı, 3-cü mkr., Pişəvəri küç., 110 (keçmiş Cavadxan küç., 24). Memar Əcəmi metro st. yaxınlığı.

www.btk.az,

www.biolojitababat.az

e-mail: info@biolojitababat.az

Tel : (012)(050)(055)(070)

430 89 89

(Əvvəli səhifə 8-də)

- Moşunun qafiyə tapmadığı xoşbəxtliyə necə tərif verərdiniz?

- Mənim üçün xoşbəxtlik ailəmin, sevdiklərimin yanımda olmasıdır. Onu da deyim ki, şir bürçüyəm. Bəlkə də mənə deyən insana pəncəm gec çatır, amma əzizlərimə, doğmalarına heç kim toxuna bilməz.

Bir də dünyamızda sülh olsa, insanlar bir-birinə qayğı ilə yanaşsa, çox xoşbəxt olaram.

- Afaq xanım özü falçı Zəhranın qapısını döyüb?

- Yox, heç vaxt. Amma falçıya üz tutanları da qınamıram. Hər yerdən əli üzülən insanı yaşadan ümidir və həmin ümid kimin verməsinin o qədər də önəmi yoxdur. Bəzən insanın həyatında elə dözülməz anlar olur ki, istəyirsən kimsə səni aldatсын, desin ki, hər şey yaxşı olacaq. Bu cür düşünəndə fəla baxdıranlara bəraət qazandırma bilərəm.

- Səbrli insansınız?

- Həddən artıq. Güzəştə getməyi bacarıram. Amma hər şeyin sərhəddi, bir pik nöqtəsi var. O nöqtəyə çatdımsa, kimliyindən asılı olmayaraq, həmin insan mənim üçün ölü. Hətta onun varlığından belə xəbərdar olmuram.

- Varlığını unutduğunuz belə insanlar çox olub?

Afaq Bəşirqızı: «Həkimlərimizin xalatlari kimi, bəxtləri də ağ olsun»

rışdırmamalı, onların heç birini o birinə qurban verməməlidir. Bir də burada ən önəmli şərt anlayışlı, qadınını başa düşən, müəyyən məqamda güzəşt etməyi bacaran həyat yoldaşının olmasıdır.

Mən həm ağılımın, həm də məni başa düşən, qayğı ilə yanaşan insanın – həyat yoldaşımın hesabına işdə də, ailədə də uğurlu ola bildim.

- Afaq Bəşirqızı necə anadır?

- Məncə, pis ana deyiləm. Biz oğlumla dostuq. Hər gün onunla ən azı bir saat telefonla danışırıq. Hər şeyi bir-birimizlə bölüşürük. O mənim məsləhətlərimi dinləyir, lazım gələndə, mən də onun.

- Deyirlər, nəvə övladdan da əziz olur...

- Nəvə əzizdir, çox şirindir. Amma Səmrəlimin yerini heç kim verə bilməz. Sadəcə olaraq, övladdan qəbul etmədiyim erköylüyə nəvədə göz yumursan.

- Övladınız sizin sənətinizi davam etdirmədi. Bəs, nəvələrinizdən hansınsa bu sahəyə meyli var?

verəndə onu ört-basdır etmək imkansızdır. Ona görə ziyalıları qorumaq lazımdır.

Amma ümidverici gənclər də var. Hamınızın Keyxanım kimi tanıdığı tələbəm Ülviyyə Əliyeva hazırda mənimlə çiyin-çiyinə çalışır. İki gün öncə bir tamaşasına baxdım. Özüməndən zərər gördüm onda. İndi yaxşı oynayır. Bir azdan obrazı lap yaşayaraq yaradacaq.

- Uzun illər Azərbaycan

məqsədi olur. Afaq Bəşirqızının məqsədi nədir?

- Vəcdanlı, qayğıkeş, ədalətli insan olmaq.

- Təəssüfləndiyiniz nə isə var?

- Fikirləşirəm ki, böyük bir ölkənin vətəndaşı olmaq hər kəs üçün, xüsusən istedadlı olan sənət adamları üçün dünyada tanınmaq baxımından böyük şansdır, xoşbəxtlikdir. Doğrudur, Moskvada rəsmi qeydiyyatdan keçmiş ilk Azərbaycan teatrını – Bəşir teatrını yaratdım. Rusiyanın 68 şəhərində, 14 xarici ölkədə qastrol səfərlərimiz oldu. Türkiyədə də, İranda da müəyyən qədər tanındım. Çox istərdim ki, dünyada tanınan aktrisa olum. Bəlkə də bunu gec arzulamışam. Bəlkə vaxtında istəsəydim, bu istəyimə də nail olardım. Ancaq sənət sahəsində bir Azərbaycan aktrisasının edə biləcəyindən artığını bacardığımıza inanıram.

- Afaq xanım, deyirlər həyat da bir səhnədir. Gerçək həyatda rol oynamaq məcburiyyətində qalmısınız?

- Təəssüf ki, hə. Şekspir deyirdi ki, həyat bir səhnədir, insanlar aktyor. Əvvəllər mən bu fikri qətiyyənlə qəbul etməmişdim. Sonra özüm də oynadım.

- Nə məcbur etdi sizi?

- Həyat adlı rejissor. Amma etiraf edirəm ki, həyat səhnəsində teatr səhnəsi qədər professional ola bilmirəm.

- Ən çox sevdiyiniz yazardır?

- Mopassanı çox sevirem. Mənim üçün onun qədər həyata açıq gözlə baxa bilən sənətکار yoxdur. Əsərlərini dəfələrlə oxumaqdan bezmirəm.

- Afaq xanım, gülüş hədəfləriniz arasında həkimlərə təsadüf etməmişəm...

- «Afaq gülür, güldürür»də

həkim obrazı yaratmışam. Amma heç vaxt həkimlərə mənfi yanaşmağı sevməmişəm. Çünki həmişə taleyim bilavasitə onların əlində olub. Onların necə çətin, ağır peşə ilə məşğul olduqlarını bilərəm. Həkimləri onların özlərindən də yaxşı tanıyıram.

- Azərbaycan həkimlərinə inanırsınız?

- Əlbəttə, onlara etibar edirəm. Mənim axırıncı ağır ürək əməliyyatım da Azərbaycanda, Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasında aparılıb. Həkimlərimin hamısını balam kimi çox istəyirəm. Hər biri çox savadlı gənc mütəxəssislərdir. Respublika Diagnostika Mərkəzinin həkimlərini də xüsusi qeyd etmək istəyirəm.

Ümumiyyətlə isə, düşünürəm ki, 2 il ərzində Azərbaycan səhiyyəsi dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrinin səhiyyəsi ilə müqayisə olunacaq. Avadanlıq, təchizat baxımından bu gün də müqayisə oluna bilər. Xaricdə təhsil alan savadlı mütəxəssislərimizin sayı ilbəlil artır. Səhiyyə naziri həkimlərin fəaliyyəti üçün yüksək şəraitin yaradılmasına çalışır. Ümumiyyətlə, bu sahə dövlət başçısının da diqqətindədir.

- Yeni il ərəfəsində həkimlərimizə arzularınızı eşitmək istərdik.

- Arzu edirəm ki, həkimlərimizin xalatlari kimi, bəxtləri də ağ olsun. İstərdim onların heç nəyə ehtiyacları olmasın. Həkimlərimizin timsalında bütün xalqımıza xoruz ilində əmin-amanlıq, bol ruzi-bərəkət arzulayıram. Allah yeriyən ayaqları, tutan əlləri, görən gözləri, danışan dili, ağılı insanlardan əsirgəməsin, heç kəs heç kəsə möhtac olmasın.

Ü.FƏRZƏLİYEVƏ

- Yox, 5-6 nəfər.

- Deyirlər ki, qadın üçün həm incəsənət sahəsində irəliləmək, həm də uğurlu ailəyə sahib olmaq çətinidir. Əksər hallarda qadın sənətçilər bunlardan birini digərinə qurban verməli olurlar. Bəs, siz ailə ilə sənət arasında balans necə qoruya bildiniz?

- Düşünürəm ki, bu tək cə incəsənət sahəsinə aid deyil. Elə həkim üçün də, müəllim üçün də bu balans qorumaq eyni dərəcədə çətinidir. Sadəcə olaraq, qadınlar zəkalarını işə salmalıdırlar. Ailə ilə sənəti qat

- Rəşid çox istedadlı uşaqdır. Amma istəmirəm sənətə gəlsin.

- Sənətə yeni gələn gənclərlə bağlı nə fikirləşirsiniz?

- İstəyirəm gənclər bilsinlər ki, sənətlə biznes, sənətlə şou heç vaxt yanaşı gedə bilməz. Əgər kimsə fikirləşirsə ki, oxuyub tamadaliq edəcək və ya dramaturqsuz, rejissorsuz konsertlər verəcək, bu, səhv yoldur. İndi gənclər bu düşüncə ilə sənətə gəlirlər. Mədəniyyət abidədir. Ona şou demək olmaz. Hər çatı malalamaq mümkündür. Ancaq mədəniyyət çat

Dövlət İncəsənət Universitetində müəllim kimi çalışmısınız. Niyə davam etmədiniz?

- Artıq beş ildir ki, dərslər demirəm. İşlərim çox idi. Əsas səbəblərdən biri də o oldu ki, yeni gələn tələbələrle tanış olanda onlar etiraf edirdilər ki, başqa sahəni istəsələr də, balları çatmadığı üçün buraya gəlirlər. İncəsənət Universiteti, səhnə haqqında heç bir təsəvvürü olmayan bir adam necə mənim tələbəm ola bilər? İstedadlı olmayan adamdan necə aktyor yetişdirə bilərəm?

- Həyatda hər kəsin bir

BAŞ SPONSOR:

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

Azərbaycan, Bakı-Az1116, 7-ci mkr. Abay Kunanbayev küç. Tel.: (+99412) 5633717, 5629499
Faks: (+99412) 5633425 E-mail: hbcold@ultel.net Web: www.hb-med.com

«Tibb qəzeti» redaksiyası tel: (012) 596-06-61

Amerikalı alimlər ömrü uzadan məhsulları açıqlayıblar

Tədqiqatçılar artıq çoxdandır bəzi insanların orta statistik adamdan çox yaşamasının sirrini tapmağa çalışırlar. Stenford Universitetinin alimləri

müəyyən ediblər ki, rasionunda müəyyən məhsullar olan insanların ömrü 20 il uzana bilər. Bu nəticəyə gəlməyə imkan verən yeni araşdırmada 40 yaşdan yuxarı 11 min kişi və qadın iştirak edib. Onlar hər gün yediklərini təsvir etmək üçün gündəlik tutublar. Bunun nəticələrini təhlil edən alimlər müəyyənləşdiriblər ki, ölüm hallarının çoxuna düzgün olmayan qidalanma səbəb olub. Həmçinin onlar aydınlaşdırıblar ki, meyvə-tərəvəz, qoz-fındıq yeyən adamlar özlərini pis hiss etməkdən az şikayət ediblər və 20 il çox yaşayıblar.

Tədqiqatçılar əmindirlər ki, meyvə-tərəvəz, qoz-fındıq insanın ömrünü uzadır, çünki bu məhsullar ürək-damar sisteminin fəaliyyətini yaxşılaşdırır və bütövlükdə orqanizmə müsbət təsir göstərir.

Onu da qeyd edək ki, tədqiqatda əvvəllər insult və ya ürək tutması keçirmiş insanlar iştirak ediblər. Tədqiqatçılar əvvəllər xəstə olmuş adamları məxsusi olaraq seçiblər ki, qidalanma ilə sağlamlığın əlaqəsi haqqında daha dəqiq məlumat ala bilsinlər.

Faydalı qidalar

Acı yemək vaxtsız ölümün qarşısını alır

Amerikalı alimlərin fikrincə, ədviyyat onkoloji xəstəliklər riskini azaldır, ağıqlamağa kömək edir. Müxtəlif ədviyyat növləri ayrı-ayrı xəstəliklərin müalicəsində faydalıdır.

Məsələn, diyetoloqlar ürək-damar xəstəliklərindən və şəkərli diabetdən əziyyət çəkənlərin yeməyinə sarıkök (kurkuma) və ya tərkibində sarıkök olan karri ədviyyatı əlavə etməyi məsləhət görürlər. Kayen bibəri isə həzm sistemi problemlərinə kömək edir.

Başqa bir tədqiqat sübuta yetirib ki, çili bibəri miqreni sakitləşdirir. Bu ədva qanın baş beyinə axmasına kömək edir və sinir uclarını fəallaşdırır.

Harvard Universitetinin alimləri 7 il ərzində Çin 500 min sakinini müşahidə edərək bu qənaətə gəliblər ki, hazır yeməklərə acı ədviyyatın qatılması ürək-damar sistemi xəstəliklərinin inkişaf riskini azaldır. Tədqiqatlar acı yeməklərin vaxtsız ölüm ehtimalını 14 faiz azaltmışı sübut edib.

Kivi yorğunluq və depressiya

ehtimalını azaldır

Gündə cəmi iki kivi yemək depressiyanın inkişafı riskinin azalmasına kömək edir. Üstəlik, orqanizmə faydalı vitaminlərlə qidalanır ki, bu da əməyin səmərəliliyini artırmağa imkan verir.

Yeni Zelandiyadakı bir klinik tədqiqat

qat mərkəzində bununla bağlı həyata keçirilmiş araşdırmanın nəticələri «Science» jurnalında dərc edilib. 50-dən çox respondent üzərində müşahidə apararaq, layihə iştirakçılarının sağlamlıq durumunu təhlil edən ekspertlər bu qənaətə gəliblər ki, gündə iki kivi yemək yorğunluğu azaltmağa və orqanizmi enerjili saxlamağa imkan verir.

Ekspertlərin sözlərinə görə, kivi tərkibində viruslu xəstəliklərin və soyuqdəymənin qarşısını alan çoxlu maddələr var.

Yarma, meyvə və balıq insult riskini 30 faiz azaldır

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) statistikasına görə, hər il Yer kürəsində təxminən 16 milyon nəfərdə insult baş verir və bunların 7 milyonu

ölümlə nəticələnir. Sağ qalan insult xəstələri arasında əlillik faizi də çox yüksəkdir. Hipertoniya, yüksək xolesterolin və bədənə artıq çəkisi xəstəliyin risk amilini artırır. Həkimlərin qənaətinə görə, insult xəstəliyinə qadınlarla müqayisədə kişilərdə daha çox rast gəlinir. İnsult keçirənlərin sayı 55 yaşdan sonra iki dəfə artır.

Amma insultun qarşısını almaq və xəstələrə yardım etmək mümkündür. Səhhətinə biganə qalmayan hər bir insan üçün bu xəstəlikdən qorunmaq asandır. Zərərli vərdislərdən uzaq olan, düzgün qidalanan, sağlam həyat tərzi keçirən, siqaret və içkidən uzaq olanların insult keçirmək riski sıfıra bərabərdir. Vaxtında həkim müayinəsindən keçmək də vacib şərtlərdəndir. Mütəmadi açıq havada gəzmək, orta sürətlə gündə heç olmasa yarım saat gəzmək nəinki insult riskini azaldır, həmçinin insanın ömək qabiliyyətini artırır.

İnsultun profilaktikasında düzgün qidalanmanın böyük rolu var. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, mütəmadi olaraq yarma, meyvə və balıq yemək insult riskini 30 faiz azaldır.

Səhər dondurma yemək beyin fəaliyyətini yaxşılaşdırır

Yaponiyalı tədqiqatçıların fikrincə, səhərlər dondurma yeyən adamlar ağıl və fərasətləri ilə seçilir.

Gündoğan ölkə alimlərindən Yosihiko Koqanın araşdırmasının nəticəsi barədə «Daily Mail» nəşrində dərc olunan məqalədə deyilir ki, dondurma insanların reaksiya sürətini artırır və onlarda psixi qıcıqlanmanı zəiflədir.

Y.Koqanın eksperimentə cəlb etdiyi könüllülər səhər yeməyi olaraq dondurma yeyib və bundan sonra məntiq testləri yerinə yetiriblər. Məlum olub ki, dondurma insanların reaksiya sürətini artırır və onlarda psixi qıcıqlanmanı zəiflədir.

Y.Koqa həmçinin qeyd edib ki, dondurma yedikdən sonra insanlarda yüksək tezlikli alfa dalğaların bolluğu müşahidə olunur. Alimin gümanına görə, "yüksək döyüş hazırlığı"nın don-

durmanın temperaturu yaradır. Buna görə də o, başqa bir qrupu eksperimentə cəlb edib. İştirakçılara naharda bir stəkan soyuq su təklif edilib. Bundan sonra eksperiment iştirakçıları böyük səviyyədə sayıqlıq və əqli qabiliyyət göstəriblər. Lakin onların göstəriciləri səhər yeməyində dondurma yeyənlərin göstəricilərinə çatı bilməyib.

Bununla belə, alim xəbərdarlıq edib ki, səhər yeməyində dondurma yeyən insan onun yüksək kalorisi və müəyyən xəstəliklərdə zərərini nəzərə almalıdır.

İdeal səhər yeməyi necə olmalıdır?

Ümumiyyətlə, səhər yeməyi qidalanma rejimində mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Ekspertlər kompleks sınaqlar zamanı ideal səhər yeməyinin necə olduğunu müəyyən ediblər. Belə ki, Avstraliyanın bir neçə klinik mərkəzində təcrübə aparılıb, qadınlar və kişilər üçün səhər yeməyinin əhəmiyyəti müəyyən olunub.

Mütəxəssislər səhər yeməyinin insana enerji verməsi barədə fikirlərin doğru olduğunu sübuta yetiriblər. Onlar belə qənaətə gəliblər ki, səhər yuxudan oyanandan sonra ilk yemək tərzli olmalıdır. Səhər yeməyinin vəziyyəti həzm sistemini yükləmədən orqanizmi faydalı maddələrlə təmin etməkdir. Onlar bildiriblər ki, planetimizin əhalisinin 50 faizindən çoxunun səhər yeməyinə münasibəti düzgün deyil. Bu səbəbdən də ağır xəstəliklərin inkişaf riski artır.

Bildirilir ki, səhər yeməyindən əvvəl bir stəkan isti su içmək, səhər yeməyi üçün isə bal qatılmış yulaf sıyığı, yaxud süd məhsullarından hazırlanmış yemək ən ideal variantdır.

Yazıda informing.ru, who.org, mednews.info, healthvesti.com, azertag.az, bbc.com saytlarının materiallarından istifadə olunub.

BAŞ SPONSOR:

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

Azərbaycan, Bakı-Az1116, 7-ci mkr. Abay Kunanbayev küç. Tel.: (+99412) 5633717, 5629499
Faks: (+99412) 5633425 E-mail: hbcoltd@ultel.net Web: www.hb-med.com

«Tibb qəzeti» redaksiyası tel: (012) 596-06-61

AŞAĞIDAKI TİBB MÜƏSSISƏLƏRİ GÖSTƏRİLƏN VAKANT YERLƏRƏ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Daşkəsən Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

RMX Tibb bacısı (qardaşı) - 12.0 Feldşer - 1.0 (TTTY ş.) Feldşer-laborant - 2.0 (anes.rean.ş.) Laborant -1.0 (kl.lab.) Feldşer - 2.0 (təşk.met.kab.) Tibbi statistik - 1.0	Mama - 4.0 Yuxarı Daşkəsən HM Feldşer - 2.0 Qıyıqlı TM Məntəqə müdiri - 1.0 Quşçu HM Tibb bacısı (qardaşı) - 5.0 Mama - 3.0 Xoşbulaq HM Mama - 2.0 Alaxançallar TM Məntəqə müdiri - 1.0 Mama - 1.0 Zinzahal TM Məntəqə müdiri - 1.0 Zivlan TM Məntəqə müdiri - 1.0 Əhmədli TM Məntəqə müdiri - 1.0 Əmirvar (Əhmədli yaşayış sahəsi) TM Məntəqə müdiri - 1.0 Şahvələdli TM Məntəqə müdiri - 1.0 Aşağı Daşkəsən TM Məntəqə müdiri - 1.0 <i>Ünvan: A.Abdullayev, 1a. Telefon: (02221) 5 – 40 – 22</i>

Lerik Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

RMX Tibb bacısı (qardaşı) - 14.0 Feldşer - 3.0 Rentgen-texnik - 1.0 Mama - 3.0 Anestezist - 2.0 Tibbi statistik - 1.0 Pəhriz üzrə tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Əczaçı - 1.0 Dış texniki - 2.0	Lərmərud HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Feldşer - 1.0 Mama - 1.0 Nücü HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Nüravud HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Mama - 1.0 Osyedərə HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Mama - 1.0 Peştətük KSX Feldşer - 1.0 Mama - 1.0 Günəşli TM Məntəqə müdiri - 1.0 Pirəsora HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Qosmalyan KSX Tibb bacısı (qardaşı) - 3.0 Feldşer - 1.0 Mama - 1.0 Kələxan TM Məntəqə müdiri - 1.0 Şingədulan HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Mama - 1.0 Feldşer - 1.0 Siyov HM Tibb bacısı (qardaşı) - 3.0 Mama - 1.0 Soru HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Mama - 1.0 Camənşöir TM Məntəqə müdiri - 1.0 Tikəbənd HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Dico TM Məntəqə müdiri - 1.0 Veri KSX Mama - 1.0 Əliabad KSX Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Mama - 1.0 Hamarat HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Feldşer - 1.0 Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Yuxarı Binə TM Məntəqə müdiri - 1.0

1 nömrəli Respublika Psixiatriya Xəstəxanası

Tibb bacısı (qardaşı) - 5.0
*Ünvan: Şeyx Hüseyin, 6971.
Telefon: 455 – 10 – 91*

Cəlilabad Müalicə Diaqnostika Mərkəzi

Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0
Laborant - 1.0
*Ünvan: Qurtuluş pr., 1.
Telefon: (02524) 5-43-81*

Masallı Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

RMX Tibb bacısı (qardaşı) - 6.0 Rentgen-texnik - 1.0 Tibbi statistik - 1.0 Vərəm Əleyhinə Xəstəxana Tibb bacısı (qardaşı) - 4.0 Rentgen-texnik - 1.0 Alışanlı TM Mama - 1.0 Birinci Yeddiolmaq HM Mama - 1.0 Boradigah QSX Tibb bacısı (qardaşı) - 4.0 Bədəlan HM Mama - 1.0 Feldşer - 1.0 Çaxırlı HM Mama - 1.0 Güllütəpə HM Mama - 1.0 Gəyəçöl HM Mama - 2.0 Feldşer - 1.0 Həsənli HM Mama - 2.0

Kalinovka KSX

Mama - 3.0
Tibb bacısı (qardaşı) - 3.0
Köhnə Alvadı HM
Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0
Mama - 2.0

Mahmudavar HM

Mama - 1.0
Qarğalıq HM
Mama - 3.0
Qızılağac HM
Mama - 1.0

Şıxlar TM

Məntəqə müdiri - 1.0
Mama - 1.0
Şərəfə HM
Mama - 1.0

Təzə Alvadı HM

Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0
Mama - 1.0
Xıl HM
Mama - 2.0

Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0
Xəlfələr TM
Mama - 1.0

Məntəqə müdiri - 1.0
Yeyənkənd HM
Mama - 2.0

Əhmədli TM

Mama - 1.0
Məntəqə müdiri - 1.0
Xanalion TM
Mama - 1.0

Məntəqə müdiri - 1.0
Ərkivan HM
Mama - 2.0

Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0
Birinci Səmədxanlı HM
Mama - 1.0

*Ünvan: Füzuli, 100.
Telefon: (02521) 5 – 30 – 52*
Ağdaş Rayon GEM
Feldşer-laborant - 1.0
*Ünvan: H.Əliyev pr., 68.
Telefon: (02023) 5 – 27 – 52*

Səbail Rayon GEM

Sanitar-feldşer - 1.0
(komun.gig.b.)
Sanitar-feldşer - 1.0 (əmək gig. və ətr.müh.mühaf.b.)
*Ünvan: Ü.Hacıbəyov, 21.
Telefon: 493 – 02 – 01*

Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

RMX Laborant - 2.0 Tibbi statistik - 1.0 Əczaçı - 2.0 Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Perinatal Mərkəz Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Rayonlararası Ağciyər Xəstəlikləri Xəstəxanası Dezinfektor - 1.0 Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Rayonlararası Narkoloji Xəstəxana Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Rayonlararası Psixiatriya Xəstəxanası Tibb bacısı (qardaşı) - 5.0 Tibbi statistik - 1.0 Lənkəran Şəhər Uşaq Poliklinikası Böyük tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 (1-ci ped.ş.) Aşağı Nüvədi HM Mama - 1.0 Biləsər HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Feldşer - 1.0	Bəliton TM Məntəqə müdiri - 1.0 Gəgiran HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Hirkan HM Mama - 1.0 Liman ŞX Böyük tibb bacısı (qardaşı)-1.0 Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Tibb qeydiyyatçısı - 1.0 Pambəyi HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Feldşer - 1.0 Nərimanabad HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Sütəmurədov HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Türkəncil TM Məntəqə müdiri - 1.0 Havzava HM Mama - 1.0 Xanbulan HM Mama - 1.0 Vilvan HM Mama - 1.0 <i>Ünvan: Nizami, 67. Telefon: (02525) 4 – 79 – 32</i>

Salyan Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

RMX Tibb bacısı (qardaşı) - 10.0 Əməliyyat otağının tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Pəhriz üzrə tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Dış texniki - 1.0 Mama - 1.0 Əczaçı - 2.0 Birləşmiş Uşaq Xəstəxanası Böyük tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 (pol.ş.) Rayonlararası Psixiatriya Xəstəxanası Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Laborant - 1.0 Rayonlararası Vərəm Əleyhinə Xəstəxana Böyük tibb bacısı (qardaşı)-1.0 Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Stansiyası Feldşer - 3.0 Abadkənd HM	Mama - 1.0 Babazanlı (yaşayış sahəsi) HM Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0 Birinci Varlı HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Kürsəngi HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Parça Xələc KSX Mama - 1.0 Laborant - 1.0 Xıdırlı HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Arbatan HM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Xurşud TM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Kolanı TM Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 Beşdəli TM Məntəqə müdiri - 1.0 <i>Ünvan: Kürqaraqaşlı kəndi. Telefon: (02125) 5 – 47 – 27</i>

1 nömrəli Dəri Zöhrəvi Dispanseri

Feldşer-laborant -1.0

*Ünvan: Tolstoy, 135.
Telefon: 594 – 35 – 34*

Ak. M.A.Topçubaşov ad. Elmi Cərrahiyyə Mərkəzi

Kiçik elmi işçi (Qara ciyər, öd kisəsi, mədəaltı vəzi xəstəlikləri cərrahlığı şöbəsi) – 1.0
Kiçik elmi işçi (Terapevtik gastroenterologiya şöbəsi)–1.0
*Ünvan: Şərifzadə, 196.
Telefon: 432 – 21 – 14*

Naftalan Şəhər Mərkəzi Xəstəxanası

Mama - 1.0
*Ünvan: Həsənzadə, 5.
Telefon: (02235) 2–16–24*

Göygöl Kardiorevmatoloji Sanatoriyası

Tibb bacısı (qardaşı) - 8.0
Laborant – 1.0
*Ünvan: Hummef, 42.
Telefon: (02220) 5-31-70*

Xocalı Rayon Mərkəzi Xəstəxanası

Mama - 1.0
Laborant - 1.0
Tibb bacısı (qardaşı) - 4.0
Tibbi statistik - 1.0
Qarağav TM
Feldşer - 1.0

*Ünvan: Goranboy rayonu,
Aşağı Ağcakənd qəs.
Telefon: (02224) 7–45–42*

12 saylı Şəhər Poliklinikası

Rentgen-texnik -1.0
*Ünvan: Ə.Məmdəliyev, 10.
Telefon: 450 – 22 – 39*

2 nömrəli Şəhər Poliklinikası

Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0
Müalicə bədən tərbiyəsi üzrə təlimatçı - 1.0

*Ünvan: Lermantov, 123.
Telefon: 492 – 05 – 50*

Balakən Rayon GEM

Feldşer-laborant - 1.0
(san.gig.lab.)
*Ünvan:R.Səmədov, 27.
Telefon: (019) 5-12-93*

**"HB Co LTD" şirkəti
Azərbaycan xalqını
Dünya Azərbaycanlılarının
Həmrəylik Günü və
Yeni il bayramı münasibətilə
səmimi qəlbdən təbrik edir.**

 *Sağlam gələcək -
bizimlə gələcək!*

Yeni iliniz mübarək!

**Əziz və hörmətli
həkimlərimiz !
Sizi yeni il
münasibəti ilə
səmimi qəlbdən
təbrik edirik,
işlərinizdə
müvəffəqiyyətlər
arzulayırıq!**

Hörmətlə

